

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. szeptember 8.
(OR. en)

12003/22

**Intézményközi referenciaszám:
2022/0263 (NLE)**

**SOC 475
GENDER 140
EMPL 325**

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. szeptember 8.
Címzett:	a Tanács Főtitkársága
Biz. dok. sz.:	COM(2022) 442 final
Tárgy:	Javaslat – A TANÁCS AJÁNLÁSA a koragyermekkorai nevelésre és gondozásra vonatkozó barcelonai célok felülvizsgálatáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 442 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2022) 442 final

Brüsszel, 2022.9.7.
COM(2022) 442 final

2022/0263 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS AJÁNLÁSA

**a koragyermekkori nevelésre és gondozásra vonatkozó barcelonai célok
felülvizsgálatáról**

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

• A javaslat indokai és céljai

Ursula von der Leyen elnök az Unió helyzetéről szóló 2021. évi beszédében európai gondozási stratégiát hirdetett annak támogatása érdekében, hogy a nők és a férfiak a legjobb gondozásban részesülhessenek a különböző életszakaszokban, és megtalálják a számukra legmegfelelőbb egyensúlyt a munka és a magánélet között. A kezdeményezés az európai gondozási stratégiáról szóló bizottsági közleményt¹ foglalja magában, amelyet két, tanácsi ajánlásra irányuló javaslat kísér. Az egyik a koragyermekkori nevelésre és gondozásra vonatkozó barcelonai célok felülvizsgálatáról, a másik pedig a tartós ápolásról-gondozásról².

A koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások rendelkezésre állása meghatározó tényező a nők munkaerőpiaci részvétele szempontjából. Az anyák munkaerőpiaci részvétele és a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel aránya között különösen szoros összefüggés van azon anyák esetében, akiknek a legkisebb gyermeke még nem töltötte be a 3. életévét. Az Európai Tanács erre tekintettel úgy állapította meg 2002-ben a gyermekgondozásra vonatkozó barcelonai célokat³, hogy a koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtásának fejlesztése révén növekedjen a nők munkaerőpiaci részvétele. Az Európai Tanács két célt határozott meg: egyrészt, hogy a 3 év és a tanköteles kor közötti gyermekek körében 90 %, másrészt, hogy a 3 év alatti gyermekek esetében 33 % legyen a részvételi arány⁴. Noha az uniós átlagot tekintve sikerült elérni a barcelonai célokat, egyes tagállamok jelentős elmaradásban vannak, emellett változatlanul fennállnak különbségek, különösen az alacsonyabb jövedelmű háztartásokban élő gyermekeknél.

Ezen ajánlás célja, hogy a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel növelésére buzdítsa a tagállamokat, mivel ezáltal megkönnyíthető a munkaerőpiaci részvétel a nők számára, és előmozdítható a gyermekek szociális és kognitív fejlődése, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy hátrányos helyzetű gyermekek esetében. A Bizottság különösen a barcelonai célok felülvizsgálatát javasolja, hogy új lendületet adjon a gyermekek koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétele tekintetében a tagállamok közötti felfelé irányuló konvergencia előmozdításának⁵, ezzel pedig elősegítse a nők munkaerőpiaci részvételének növelését és a nemek közötti foglalkoztatási különbség megszüntetését⁶. A barcelonai célok eléréséhez fontos további dimenziókkal is foglalkozik, különös tekintettel a koragyermekkori nevelés és gondozás megfizethetőségére, hozzáférhetőségére és színvonalára, amely mind döntő fontosságú szempont a szülők és a gyermekek igényeinek kezelésében, így befolyásolja az ilyen szolgáltatások tényleges igénybevételét. Emellett arra is felkéri a tagállamokat, hogy vegyék figyelembe egyrészt a gyermekek koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételének időráfordítását,

¹ COM(2022) 440 final.

² COM(2022) 441 final.

³ Az Európai Tanács 2002. március 15–16-i barcelonai ülése, 2002, SN 100/1/02 REV 1.

⁴ Az Európai Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, jelentés a barcelonai célokról, 2013, [Barcelonai célok \(europa.eu\)](https://europa.eu).

⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az egyenlőségközpontú Unió: a 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia, COM(2020) 152 final.

⁶ A nemek közötti foglalkoztatási különbség a férfiak és a nők foglalkoztatási rátája közötti, százalékpontban kifejezett különbség.

hogy a szülőknek elegendő idejük legyen érdemben végezni fizetett munkát, másrészt azoknak a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekeknek az arányát, akik koragyermekkori nevelésben és gondozásban vesznek részt.

2002 óta folyamatosan növekszik a női foglalkoztatottság: 2021-ben elérte a 67,7 %-ot, míg 2010-ben még csak 60,7 % volt⁷, noha 2020-ban a Covid19-válság hatására némileg csökkent (66,1 %-ra). E növekvő tendencia kísérőjelenségeként megfigyelhető, hogy emelkedik a nők iskolázottsági szintje, tehát egyre több nő fejezi be felsőoktatási tanulmányait és szerez felsőfokú végzettséget⁸.

Ezen előrelépések ellenére a nemek közötti foglalkoztatási különbség még mindig jelentős: 2021-ben a számottevő mértékű 10,8 százalékponton állt⁹. Az Eurofound becslése szerint a nemek közötti foglalkoztatási különbségből eredő veszteség 2018-ban 320 milliárd EUR volt. Ennek az összegnek a túlnyomó részét a nem foglalkoztatott nők esetében a gazdaságból kieső jövedelem és szociális járulékok teszik ki¹⁰. A nemek közötti foglalkoztatási különbség szoros összefüggést mutat a gondozási feladatokkal. A nők maradnak a gyermekek és a gondozásra szoruló felnőttek elsődleges gondozói, és a házimunka is elsősorban rájuk hárul. Ez az egyenlőtlenség korlátozza annak a lehetőségét, hogy fizetett munkát vállaljanak, és arra időt szánjanak.

2021-ben az EU-27-re vonatkozó munkaerő-felmérés szerint a gazdaságilag aktív népességbe nem tartozó, 25 és 49 év közötti nők 27,9 %-a jelezte, hogy gyermek vagy gondozásra szoruló felnőtt gondozása volt a fő oka annak, hogy nem próbálnak elhelyezkedni, míg a férfiak körében ez az arány mindössze 8,0 % volt¹¹. 2019-ben, tehát a világiárvány előtt 32,6 %, illetve 7,6 % volt ez az arány¹². A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) arról számolt be, hogy a gondozási kötelezettségek miatt 7,7 millió európai nő nem tud a munkaerőpiacra lépni, sok nőnek pedig a részmunkaidős foglalkoztatásra korlátozódnak a lehetőségei: a részmunkaidőben foglalkoztatott nők 29 %-a szerint ennek a fő oka a gondozási feladatok ellátása, míg a férfiak esetében csupán 6 % ez az arány¹³.

A nemek között az ápolás-gondozás terén fennálló egyenlőtlenség, tehát a nők és a férfiak által a nem fizetett ápolási-gondozási munkára fordított időben kimutatható különbség

⁷ Eurostat, Employment and activity by sex and age – annual data (Foglalkoztatottság és munkaerőpiaci részvétel nem és életkor szerint – éves adatok), elérhető a következő weboldalon: [Employment and activity by sex and age - annual data \[LFSI_EMP_A\]](#).

⁸ Az Európai Bizottság jelentése, 2021. évi jelentés a nemek közötti egyenlőségről az EU-ban, 2021, [annual_report_ge_2021_en.pdf \(europa.eu\)](#).

⁹ [Statisztika | Eurostat \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Eurofound, Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains? (Nők és munkaerőpiaci egyenlőség: Visszalépést okozott-e a Covid19-világiárvány a közelmúltbeli előrelépésekhez képest?), 2020, az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg.

¹¹ Az Eurostat-adatbázis LFSI_IGAR táblázata, Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons (Fogyatékossgal élő felnőttek, illetve gyermekek és más családtagok gondozása vagy egyéb személyes okok), a gazdaságilag aktív népességbe nem tartozó, munkát kereső, 15 és 64 év közötti személyek.

¹² EIGE, Research note on gender equality and the socio-economic impact of COVID-19 (Kutatási feljegyzés a nemek közötti egyenlőségről és a Covid19-világiárvány társadalmi-gazdasági hatásáról), 2021, 15. oldal, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic | A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete \(europa.eu\)](#).

¹³ EIGE, Gender inequalities in care and consequences for the labour market (Nemek közötti egyenlőtlenségek a gondozásban és ezek munkaerőpiaci következményei), 2020, [Gender inequalities in care and consequences for the labour market | A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete \(europa.eu\)](#).

összefügg a női és férfi foglalkozásokhoz és szerepkörökhöz kapcsolódó nemi sztereotípiákkal, és tovább erősíti őket. A nőkkel szemben még mindig széles körű elvárás, hogy nem fizetett ápolást-gondozást végezzenek, sokkal inkább, mint a férfiaknál, még kétkeresős családokban is. A Covid19-válság előtt az Unióban a 7 év alatti gyermeket nevelő, párkapcsolatban élő, foglalkoztatott nők átlagosan heti 39 órát töltöttek nem fizetett munkával, míg az azonos helyzetben lévő férfiak heti 19 órát fordítottak ugyanerre¹⁴. A nemek között az ápolás-gondozás terén fennálló egyenlőtlenség jóval nagyobb méreteket öltött a bizonytalan foglalkoztatású nők körében.

A világjárvány alatti lezárások és ápolási-gondozási szolgáltatásokat érintő korlátozások következtében a nőkre még nagyobb teher hárult a gondozási munka terén. A Covid19-válság tovább súlyosbította a nemek között a nem fizetett ápolás-gondozás terén fennálló egyenlőtlenségeket¹⁵, megmerevítette a hagyományos nemi szerepeket, és a nemek közötti egyenlőség terén eddig elért csekély haladást is aláásta¹⁶. Az Eurofound életről, munkáról és Covid19-ről szóló elektronikus felmérése¹⁷ szerint a legfeljebb 12 éves gyermeket nevelő nők a világjárvány alatt átlagosan heti 62 órát töltöttek gyermekgondozással és 23 órát házimunkával, ezzel szemben az azonos helyzetben lévő férfiak csupán 36 órát, illetve 15 órát fordítottak ezekre a tevékenységekre. E nők közel egyharmada (29 %) arról számolt be, hogy a gondozási feladatok miatt nehezen tudott összpontosítani a munkájára, míg a férfiak körében 11 % volt ez az arány.

A szociális jogok európai pillére szerint a nőkkel és a férfiakkal szembeni egyenlő bánásmódot és a nemek közötti esélyegyenlőséget minden területen biztosítani, illetve ösztönözni kell, így a munkaerőpiaci részvétel, a foglalkoztatási feltételek és a szakmai előmenetel tekintetében is. Emellett elismeri, hogy minden gyermeknek joga van megfizethető, színvonalas koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz, valamint a szegénység elleni védelemhez, a hátrányos helyzetű gyermekeknek pedig joguk van a kifejezetten az esélyegyenlőség javítására irányuló intézkedésekhez.

A szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési terv egyik kiemelt célja, hogy az általános foglalkoztatási ráta 2030-ig legalább 78 %-ra emelkedjen a 20–64 éves népesség körében, amit a 2021. májusi portói csúcstalálkozón és a 2021. júniusi európai tanácsi ülésen az uniós vezetők is üdvözöltek. Ezen átfogó cél elérése érdekében Európának arra kell törekednie, hogy 2019-hez képest legalább a felére csökkentse a nemek közötti foglalkoztatási különbséget, és fokozza a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtását, ezáltal hozzájárulva a szakmai és a magánélet jobb összeegyeztetéséhez és támogatva a nők nagyobb arányú munkaerőpiaci részvételét.

¹⁴ Eurofound, Sixth European working conditions survey: overview report (Hatodik európai munkakörülmény-felmérés: áttekintő jelentés), 2019, Sixth European Working Conditions Survey – Overview report | Eurofound (europa.eu).

¹⁵ Európai Bizottság, Közös Kutatóközpont, Division of Childcare and Housework among Men and Women during COVID-19 lockdowns (A gyermekgondozás és a házimunka megosztása nők és férfiak között a Covid19 miatti lezárások alatt), 2022, JRC128157, <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128157>

¹⁶ EIGE, Research note on gender equality and the socio-economic impact of COVID-19 (Kutatási feljegyzés a nemek közötti egyenlőségről és a Covid19-világjárvány társadalmi-gazdasági hatásáról), 2021, 36. oldal, [Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic | A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete \(europa.eu\)](#).

¹⁷ Az Eurofound jelentése életről, a munkáról és a Covid19-ről, 2020, Living, working and COVID-19 | Eurofound (europa.eu).

A munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló 2019. évi irányelv¹⁸ meghatározta a családi szabadságra vonatkozó minimumszabályokat, bevezetve i. a fizetett apasági szabadsághoz és gondozói szabadsághoz való jogot az át nem ruházható és fizetett szülői szabadság megerősítése mellett, valamint ii. a rugalmas munkaidő-beosztás kérelmezéséhez való jogot a gondozási feladatokat ellátó munkavállalók számára, hogy a gondozási feladatok nők és férfiak közötti egyenlő megosztására ösztönözzön. A színvonalas, hozzáférhető és megfizethető koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtása a rugalmas munkaidő-beosztással együtt lehetővé teszi a munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtését, és elengedhetetlen szerepe van abban, hogy a szülők – különösen az anyák – részt vegyenek a munkaerőpiacon.

A koragyermekkorai nevelési és gondozási szektornak a közszektor által nyújtott támogatás szociális beruházás, amely több szempontból is megtérül az egyének, a társadalom és az egész gazdaság számára. Előmozdítja a nők munkaerőpiaci részvételét, teljes munkaidős állások betöltésére sarkallja a nőket, serkenti a gyermekek fejlődését, erősíti a társadalmi befogadást és méltányosságot, és elősegíti a kitörést a nemzedékeken átívelő szegénységből. A munkaerőhiánnyal és a tartós foglalkoztatási különbségekkel összefüggésben a nők munkaerőpiaci részvételének – többek között a koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való hozzáférés javításával történő – növelése komoly lehetőséget kínál az inkluzív és fenntartható növekedésre¹⁹. A koragyermekkorai nevelésbe és gondozásba való beruházásban emellett jelentős munkahelyteremtési potenciál rejlik. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) közelmúltbeli kutatása kimutatta, hogy a GDP évi 1,1 %-ának koragyermekkorai nevelésbe, illetve 1,8 %-ának tartós ápolásba-gondozásba való beruházásával további 26,7 millió munkahely teremthető Európában 2035-re²⁰.

Az ilyen beruházásokkal tovább növelhetők az adókból és társadalombiztosítási járulékokból származó bevételek. Összességében véve tehát a megemelkedett jövedelmek után fizetett adókból és társadalombiztosítási járulékokból származó bevételek és a foglalkoztatottság is növekedne, ezáltal pedig az ápolási-gondozási politikai intézkedések teljes finanszírozási szükséglete a GDP (adózás előtti) 3 %-áról a GDP nettó (adózás utáni) 2 %-ára csökkenne²¹. Az ILO becslése szerint a tagállamok által azt ápolási-gondozási szektorban végrehajtott beruházások megtérülési rátája átlagosan mintegy 55 % lehet, különösen a szükséges beruházás összegétől, az érintett tagállamon belüli munkaerő-kereslettől és az adók mértékétől függően. A tagállamok azzal javíthatják a koragyermekkorai nevelésre és gondozásra fordított beruházások költségvetési fenntarthatóságát, hogy értékelik az államháztartásra gyakorolt hatásukat, és gondoskodnak a költséghatékonyságukról, egyebek mellett az államháztartás általános fenntarthatóságával összhangban lévő finanszírozási mechanizmusok hatékony kialakításával.

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1158 irányelve (2019. június 20.) a szülők és a gondozók vonatkozásában a munka és a magánélet közötti egyensúlyról és a 2010/18/EU tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 188., 2019.7.12., 79. o.).

¹⁹ Európai Bizottság, European Economic Brief, The Macro-Economic Benefits of Gender Equality (A nemek közötti egyenlőség makrogazdasági előnyei), 2022. március; lásd még: Együttes foglalkoztatási jelentésre irányuló javaslat a Bizottság és a Tanács részéről, 2021. november 24., COM(2021) 743 final.

²⁰ ILO, Care at work – Investing in care leave and services for a more gender equal world of work (Ápolás-gondozás munka mellett – Beruházás gondozási szabadságba és szolgáltatásokba a nemek közötti nagyobb egyenlőségért a munka világában), 2022. március 7.

²¹ Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO), 2022: ILO Care Policy Investment Simulator (Az ILO ápolási-gondozási politikai beruházási szimulátora), Genf, *előkészületben*.

A koragyermekkori nevelésbe és gondozásba történő beruházáson túlmenően számos tagállam jogszabályban rögzítette a koragyermekkori nevelési és gondozási helyre való jogosultságot, míg mások kötelezővé tették a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételt, különösen az alapfokú oktatásba lépés előtti utolsó évben. A jogszabályi jogosultság alapján a hatóságoknak helyet kell biztosítaniuk minden olyan gyermek számára, akinek a szülei erre igényt tartanak (a jogszabályi jogosultság hatálya alá tartozó korcsoportban), míg azokban az országokban, ahol kötelező a koragyermekkori nevelés és gondozás, a hatóságoknak a jogszabályi kötelezettség hatálya alá tartozó korosztályba tartozó összes gyermek számára elegendő számú óvodai helyről kell gondoskodniuk. A legtöbb tagállamban már létezik ilyen jogszabályi jogosultság, de a jogosultságot keletkeztető életkor nagymértékben eltér. Európán belül jelentős különbségek vannak azt az életkort tekintve, amelytől kezdve a gyermekeknek biztos helyük van koragyermekkori nevelésben és gondozásban. Mindössze hét olyan tagállam²² van, amely már korai (6–18 hónapos) életkortól bevezette a koragyermekkori nevelési és gondozási helyre való jogszabályi jogosultságot. Rendszerint rögtön a gyermekgondozási szabadság után következik, mivel ideális esetben nem lehet szünet a megfelelően fizetett családi szabadság vége és a koragyermekkori nevelési és gondozási helyre való jogszabályi jogosultság kezdete között. A 3. életévüket betöltött gyermekek számára 13 tagállam²³ biztosít jogszabályi jogosultságot, néhány tagállam pedig vállalta, hogy nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terve keretében bevezeti²⁴.

A tények ismeretében megállapítható, hogy a színvonalas koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtása már korai életkortól meghatározó szerepet játszik a gyermekek kognitív, szociális és tanulmányi fejlődésének serkentésében²⁵. Az ilyen fejlesztések későbbi életük során gyakran vezetnek jobb tanulási eredményekhez és kedvezőbb foglalkoztatási kilátásokhoz²⁶. A magas színvonalú koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel minden gyermek, de különösen a hátrányos helyzetűek számára előnyös. Az egyenlőtlenségek leküzdésének, a gyermekek által esetlegesen elszenvedett szociális hátrányok felszámolásának²⁷ és az esélyegyenlőség előmozdításának nélkülözhetetlen eszköze. Ezek a szempontokról a magas színvonalú koragyermekkori nevelési és gondozási rendszerekről szóló 2019. évi tanácsi ajánlás²⁸ és az európai

²² Dánia, Észtország, Finnország, Lettország, Németország, Svédország és Szlovénia.

²³ A fentiekén kívül Belgium, Csehország, Franciaország, Luxemburg, Lengyelország és Spanyolország; Európai Bizottság, Eurydice, Policy Brief Early Childhood Education and Care (Szakpolitikai összefoglaló a koragyermekkori nevelésről és gondozásról), 2019, 6. o.; részletes áttekintés a tagállami rendszerekről: Európai Bizottság, Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe (Strukturális mutatók az európai oktatási és képzési rendszerek nyomán követésére), 2021, 12. o.

²⁴ Például Szlovákia: bizottsági szolgálati munkadokumentum, Analysis of the recovery and resilience plan of Slovakia (Szlovákia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének elemzése), 2021. június 21., SWD(2021) 161 final.

²⁵ A Tanács következtetései (2009. május 12.) az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről („Oktatás és képzés 2020”) (HL C 119., 2009.5.28., 2. o.).

²⁶ Európai Bizottság, Annual Report on Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employment and social challenges ahead (Éves jelentés az európai foglalkoztatási és szociális fejleményekről: A fiatal európaiak előtt álló foglalkoztatási és társadalmi kihívások), 5. fejezet, 2022. június.

²⁷ 2013/112/EU: A Bizottság ajánlása (2013. február 20.) – Beruházások a gyermekek érdekében: a hátrányos helyzetből való kitörés (HL L 59., 2013.3.2., 5. o.).

²⁸ A Tanács ajánlása (2019. május 22.) a magas színvonalú kisgyermekkori nevelési és gondozási rendszerekről (HL C 189., 2019.6.5., 4. o.).

gyermekgaranciáról szóló tanácsi ajánlás²⁹ is kifejezetten említést tesz. Az előnyöket nem kizárólag a részt vevő gyermekek élvezik. Egyéni szinten összefüggés mutatható ki a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel, illetve a magasabb iskolázottsági szint, a nagyobb jövedelem, a fokozott társadalmi integráció és a jobb egészség között. Emellett társadalmi szinten is számos előny jelentkezik, a szociális kiadások és a bűnözési ráták csökkenésétől az adóbevételek növekedésén át a társadalmi kohézió erősödéséig³⁰.

Végezetül ez a javasolt ajánlás a koragyermekkorai nevelési és gondozási szektoron belüli munkafeltételekkel is foglalkozik. A szektorban dolgozó munkavállalók – közülük sokan nők – gyakran szembesülnek nehéz munkafeltételekkel és korlátozott karrierlehetőségekkel. A munkafeltételek javításához szorosabb szociális párbeszédre, megfelelő díjazásra, valamint továbbképzési és átképzési lehetőségekre van szükség. A koragyermekkorai nevelésben és gondozásban dolgozók méltányos munkafeltételeinek előmozdítása révén bevonhatók és megtarthatók a munkavállalók (férfiak és nők egyaránt) a szektorban, egyúttal leküzdhető a szektoron belüli nemi szegregáció, és orvosolható a számos országban tapasztalható munkaerőhiány³¹. Ez az ápolás-gondozás színvonalának biztosításában is fontos szempont. Az Európai Unió különféle finanszírozási eszközein, különösen az Európai Regionális Fejlesztési Alapon, az Európai Szociális Alapon és a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközön keresztül támogatja a tagállamok beruházásait és reformjait a koragyermekkorai nevelés és gondozás terén. Ez a támogatás különösen fontos a tagállamok közötti és tagállamokon belüli területi egyenlőtlenségek felszámolásához. Az Európai Unió emellett a technikai támogatási eszköz keretében közvetlen technikai támogatást is nyújt a reformokhoz. A Bizottság figyelemmel kíséri a koragyermekkorai nevelési és gondozási politikák végrehajtását, az európai szemeszter keretében pedig értékeli a barcelonai célok felé tett előrehaladást, és a jövőben is így tesz.

• **Összhang a szabályozási terület jelenlegi rendelkezéseivel**

A koragyermekkorai nevelésre és gondozásra vonatkozó barcelonai célok felülvizsgálatát a 2020–2025-ös időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégiában³² jelentette be a Bizottság. Ez volt a stratégiában ismertetett egyik olyan kezdeményezés, amely a nők gazdasági szerepvállalásának és a gondozási feladatok nők és férfiak közötti egyenlő megosztásának előmozdítására irányul. A felülvizsgálat az EU gyermekjogi stratégiájában³³ és a szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési tervben³⁴ is helyet kapott azon törekvések részeként, amelyek kiemelt célként 2030-ig a 78 %-os általános foglalkoztatási

²⁹ A Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.).

³⁰ Európai Bizottság, Benefits of early childhood education and care and the conditions for obtaining them (A koragyermekkorai nevelés és gondozás előnyei és azok elérésének feltételei), Kiadóhivatal, 2018.

³¹ Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel (Szakértői találkozó a koragyermekkorai nevelésben dolgozók tisztességes munkavégzésének előmozdítására vonatkozó politikai iránymutatásról), elérhető a következő internetcímen: https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang--en/index.htm

³² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az egyenlőségközpontú Unió: a 2020–2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia, COM(2020) 152 final.

³³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az EU gyermekjogi stratégiájáról, 2021. március 24., COM(2021) 142 final, 1–23. o.

³⁴ Európai Bizottság, Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására, COM(2021) 102 final, az elfogadás időpontja: 2021. március 4.

rata elérésére, kiegészítő célként pedig a nemek közötti foglalkoztatási különbség 2019-hez képest legalább a felére csökkentésére irányulnak.

A „Kezdeményezés a dolgozó szülők és gondozók körében a munka és a magánélet közötti egyensúly támogatására” című közleményében³⁵ a Bizottság kiemelte egyebek mellett a támogatási intézkedések jelentőségét abban, hogy a tagállamok javítsák a megfizethető, színvonalas koragyermekkorai nevelés és gondozás hozzáférhetőségét, ezzel lehetővé téve, hogy a gondozási feladatokat ellátó munkavállalók megfelelőbb egyensúlyt teremtsenek a munkájuk és a magánéletük között.

A munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló irányelv célja, hogy gondozási feladatok nők és férfiak közötti jobb megosztására ösztönözzön azáltal, hogy megerősíti a családi szabadsághoz való jogszabályi jogosultságot, és biztosítja a rugalmas munkaidő-beosztás kérelmezéséhez való jogot. Idetartozik különösen a mindegyik szülőt megillető 2 hónap, át nem ruházható és megfelelően fizetett szülői szabadság. A munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló irányelv a családi szabadsághoz való, át nem ruházható jogok biztosításával arra kívánja ösztönözni az apákat, hogy éljenek is ezekkel a jogaikkal, ezzel megkönnyítve az anyák számára a visszatérést a munkaerőpiacra.

A magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről szóló 2019. évi ajánlás (a továbbiakban: a koragyermekkorai nevelésről és gondozásról szóló ajánlás) arra irányul, hogy támogassa a tagállamok által a koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerek hozzáférhetőségének és színvonalának javítása érdekében tett erőfeszítéseket. A koragyermekkorai nevelésről és gondozásról szóló ajánlás minőségi keretrendszerrel tartalmaz, amely iránymutatást ad a tagállamoknak a koragyermekkorai nevelés és gondozás hozzáférhetőségének és színvonalának javításához. Közös értelmezést alakít ki a koragyermekkorai nevelés és gondozás színvonalának fogalma tekintetében. Ez a javaslat a koragyermekkorai nevelésről és gondozásról szóló ajánlásra és a minőségi keretrendszerre épül, kiemelve azokat az elemeket, amelyek különösen lényegesek a nők munkaerőpiaci részvételének megkönnyítéséhez és a szülők koragyermekkorai nevelésbe és gondozásba vetett bizalmának erősítéséhez. Ilyen elem például a pedagógus–gyermek arány, a pedagógusi szakképesítés és szakmai továbbképzés, valamint a koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszer irányítása.

Az európai oktatási térség 2025-ig történő megvalósításáról szóló 2020. évi közlemény³⁶ a befogadást és a nemek közötti egyenlőséget azon hat dimenzió közé sorolja, amelyek mentén egyesíteni kell az erőfeszítéseket. E közlemény alapján a Tanács 2021. február 19-én elfogadta az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (2021–2030) szóló állásfoglalást³⁷, amely uniós szintű célt tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a 3 éves kor és a kötelező alapfokú oktatásba lépési életkor közötti gyermekek legalább 96 %-a vegyen részt koragyermekkorai nevelésben és gondozásban. Az állásfoglalás emellett rámutat a minőség, a

³⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Kezdeményezés a dolgozó szülők és gondozók körében a munka és a magánélet közötti egyensúly támogatására, 2017. április 26., COM(2017) 252 final, 1–16. o.

³⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az európai oktatási térség 2025-ig történő megvalósításáról, 2020. szeptember 30., COM(2020) 625 final, 1–29. o.

³⁷ A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (2021–2030) (HL C 66., 2021.2.26., 1. o.).

méltányosság, a befogadás és a mindenki számára elérhető siker előmozdításának fontosságára az oktatásban és a képzésben. Ez a javaslat a következetesség érdekében az európai oktatási térség célját alkalmazza felülvizsgált barcelonai célként a 3 év és a kötelező alapfokú oktatásba lépési életkor közötti korcsoport esetében.

A Bizottság által 2021 márciusában elfogadott uniós gyermekjogi stratégia³⁸ egyetlen, koherens szakpolitikai keretben egyesíti az összes meglévő és jövőbeli gyermekjogi kezdeményezést és fellépést, ideértve a barcelonai célok felülvizsgálatát is. A stratégia célja, hogy a lehető legjobb életet teremtsen meg a gyermekek számára az Európai Unióban és az egész világon a gyermekek társadalomban való részvételének fokozásával és jogaiknak a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szerinti érvényesítésével. A stratégia többek között a gyermekek társadalmi-gazdasági befogadására, egészségére és oktatására összpontosít, a koragyermekkorai nevelést és gondozást pedig a minden gyermeket megillető inkluzív, színvonalas oktatás megteremtésének részeként kezeli. Az EU gyermekjogi stratégiájáról szóló, 2022. június 9-i következtetéseiben az Európai Unió Tanácsa hangsúlyozta, hogy minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkülönböztetésmentes módon hozzáférjen a kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz, így például a koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz, az egészségügyhöz, az étkeztetéshez és a lakhatáshoz, melyek mind fontosak fejlődésük és jóllétük szempontjából³⁹.

Az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló, 2021. június 14-én elfogadott tanácsi ajánlás célja a társadalmi kirekesztődés megelőzése és leküzdése, valamint a rászoruló gyermekek magas színvonalú kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek, ezen belül a koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való ingyenes és tényleges hozzáféréseinek a biztosítására irányuló tagállami erőfeszítések támogatása. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett 0–2 éves gyermekek megközelítőleg 27 %-a vett részt koragyermekkorai nevelésben és gondozásban 2019-ben az Európai Unióban. Noha ez az arány 2010-hez képest mintegy 11 százalékponttal nőtt, még mindig jelentősen elmarad a teljes gyermekkorú népesség részvételi arányától (35 %)⁴⁰.

- **Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival**

A javaslat kiegészít számos más uniós kezdeményezést, és összeegyeztethető azokkal.

Teljes mértékben összeegyeztethető az EU 2021 és 2027 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretével, amely finanszírozási lehetőségeket biztosít olyan eszközök keretében, mint az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap Plusz (ideértve annak foglalkoztatási és szociális innovációs ágát), az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, az Igazságos Átmenet Alap, a Horizont Európa és a Digitális Európa program. Ezek az eszközök mind fontos szerepet töltenek be a hozzáférhető, megfizethető és színvonalas koragyermekkorai nevelési és gondozási infrastruktúrába és szolgáltatásokba való tagállami beruházás támogatásában. A technikai támogatási eszköz reformokat és

³⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az EU gyermekjogi stratégiájáról, 2021. március 24., COM(2021) 142 final, 1–23. o.

³⁹ Az Európai Unió Tanácsa, Következtetések az EU gyermekjogi stratégiájáról, 10024/22, 2022. június 9., lásd: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10024-2022-INIT/hu/pdf>

⁴⁰ Európai Bizottság, Annual Report on Employment and Social Developments in Europe: Young Europeans: employment and social challenges ahead (Éves jelentés az európai foglalkoztatási és szociális fejleményekről: A fiatal európaiak előtt álló foglalkoztatási és társadalmi kihívások), 5. fejezet, ISSN 2315-2540, 2022. június.

beruházásokat is támogathat. A javaslat a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló rendelettel is teljes mértékben összeegyeztethető azon támogatható reformok és beruházások tekintetében, amelyek az Eszköz célkitűzésével összefüggésben a Covid19-világjárvány gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítésére, továbbá az európai gazdaságok és társadalmak fenntarthatóbbá és reziliensebbé tételére, valamint a zöld és digitális átállás kihívásaira és lehetőségeire való megfelelőbb felkészítésére irányulnak.

A javaslat az egyenlőségközpontú Unió megvalósítását célzó bizottsági stratégiákkal és cselekvési tervekkel is összhangban van. Az EU 2020–2025-ös időszakra vonatkozó, rasszizmus elleni cselekvési terve⁴¹ arra irányul, hogy szakpolitikai és finanszírozási programokon keresztül vegye fel a küzdelmet a rasszizmussal szemben a foglalkoztatás, a lakhatás, valamint az egészségügyi ellátáshoz és oktatáshoz való hozzáférés területén. Céljai között szerepel, hogy egyenlő hozzáférést biztosítson az oktatáshoz a faji vagy etnikai kisebbségekhez tartozó gyermekek számára. Emellett támogatja a pedagógusok felkészítését arra, hogy minden gyermekkel dolgozni tudjanak. A cselekvési terv előírta, hogy a Bizottság készítsen jelentést a faji egyenlőségről szóló uniós irányelv alkalmazásáról, amely tiltja a faji vagy etnikai származáson alapuló – így a roma gyermekekkel szembeni – megkülönböztetést az oktatás és a szociális védelem különböző területein. A Bizottság 2021-ben tette közzé ezt a jelentést⁴².

A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer⁴³ a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló, 2021. március 12-én elfogadott tanácsi ajánlással⁴⁴ együtt felhívja a tagállamokat, hogy küzdjenek a romákkal, különösen a roma gyermekekkel szembeni többszörös és strukturális megkülönböztetés ellen, és hozzanak határozottabb intézkedéseket, amelyek támogatják a roma gyermekeket és családjaikat a foglalkoztatás, a szociális szolgáltatások, a színvonalas, befogadó többségi oktatás és koragyermekkorai nevelés és gondozás, az egészségügyi ellátás, a lakhatás, valamint az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés, az élelmezés és a szabadidős tevékenységekhez való hozzáférés egymással összefüggő területein. A keretrendszer célul tűzi ki, hogy 2030-ig legalább a felére csökkenjen a roma gyermekek koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételében fennálló különbség.

A 2021–2027-es időszakra vonatkozó, integrációról és a befogadásról szóló bizottsági cselekvési terv⁴⁵ a migránsok és a migráns háttérű uniós polgárok, köztük a gyermekek

⁴¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Egyenlőségközpontú Unió: az EU rasszizmus elleni cselekvési terve a 2020–2050-es időszakra, 2020. szeptember 18., COM(2020) 565 final, 1–26. o.

⁴² A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló 2000/43/EK tanácsi irányelv (a faji egyenlőségről szóló irányelv) és a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78/EK tanácsi irányelv (a foglalkoztatási egyenlőségről szóló irányelv) alkalmazásáról, 2021. március 19., COM(2021) 139 final 1–26. o.

⁴³ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Egyenlőségközpontú Unió: a romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer, 2020. október 7., COM(2020) 620 final, 1–17. o.

⁴⁴ A Tanács ajánlása (2021. március 12.) a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről (HL C 93., 2021.3.19., 1. o.).

⁴⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Cselekvési terv az integrációról és a befogadásról a 2021–2027-es időszakra, 2020. november 24., COM(2020) 758 final, 1–25. o.

sikeres integrációját és befogadását elősegítő tényezőkre összpontosít különböző szinteken, például az oktatás és képzés, a foglalkoztatás és a készségek, valamint az egészségügy és a lakhatás terén.

Végezetül a 2021–2030-as időszakra vonatkozó, a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáról szóló stratégia⁴⁶ célja, hogy az Unióban és az Unión kívül is javítsa a fogyatékossgal élő személyek életét, és előmozdítsa teljes körű és egyenlő részvételüket az élet minden területén. A stratégia az oktatás minden szintjén és formájában, így a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban is másokkal azonos alapon történő részvétellel, valamint az önálló életvitel és a közösségi alapú szolgáltatások előtérbe helyezésével foglalkozik. Ez összhangban van a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel, amelynek az Európai Unió és az összes tagállama részes fele, és amely arra kötelezi a részes feleket, hogy minden szükséges intézkedés meghozatalával biztosítsák a fogyatékossgal élő gyermekek számára valamennyi emberi jog és alapvető szabadság más gyermekekkel azonos alapon történő, teljes körű gyakorlását. A stratégiával összhangban ez az ajánlás maradéktalanul figyelembe veszi a fogyatékossgal élő gyermekek és szülők szükségleteit, különösen az akadálymentességről szóló rendelkezésekben.

A javaslat az Európa jövőjéről szóló konferencia demográfiai átmenetről, valamint megkülönböztetésmentességről, egyenlőségről és életminőségről szóló ajánlására (15., illetve 29. javaslat) is reagál. A 15. javaslat felhív egyrészt a színvonalas, megfizethető és hozzáférhető gyermekgondozás egész Unión belüli biztosítására, hogy az anyák és az apák nyugodtan összeegyeztethessék a munkájukat és a magánéletüket, másrészt pedig annak garantálására, hogy a rászoruló gyermekek hozzáférjenek olyan szolgáltatásokhoz, mint a nevelés és a gondozás. A 29. javaslat felhív arra, hogy gondoskodni kell megfizethető óvodák és ingyenes gyermekgondozás kialakításáról és igénybevételének megkönnyítéséről a rászorulóknak számára⁴⁷.

Végezetül ez az ajánlás hozzájárul az ENSZ 2030-ig tartó időszakra szóló menetrendjének részeként 2015-ben elfogadott fenntartható fejlődési célokkal, amelyek rámutatnak a nemek közötti egyenlőség fontosságára (5.4. és 8.5. fenntartható fejlődési cél) és a koragyermekkorai nevelés és gondozás jelentőségére (4.2. fenntartható fejlődési cél), ezzel kiemelve fellépés szükségességét ezeken a területeken.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

• Jogalap

A javaslat az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 292. cikkén alapul, amelynek értelmében a Tanács a Bizottság javaslata alapján ajánlásokat fogad el az EUMSZ 153. cikke (1) bekezdésének i) pontjával összefüggésben.

Az EUMSZ 153. cikke (1) bekezdésének i) pontja értelmében az Unió támogatja és kiegészíti a tagállamok által a munkaerőpiaci lehetőségek tekintetében a nők és férfiak közötti egyenlőség terén folytatott tevékenységeket EUMSZ 151. cikke célkitűzéseinek elérése

⁴⁶ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030), 2021. március 3., COM(2021) 101 final, 1–29. o.

⁴⁷ Európai Bizottság, az Európa jövőjéről szóló konferencia, Report on the Final Outcome (Jelentés a konferencia végeredményéről), 2022. május.

érdekében. Az EUMSZ 151. cikke alapján az Unió és a tagállamok célkitűzései közé tartozik az élet- és munkafeltételek javításának, a megfelelő szociális védelemnek és a humán erőforrások fejlesztésének az előmozdítása a tartósan magas foglalkoztatás, valamint a kirekesztés elleni küzdelem érdekében. E célkitűzések eléréséhez hozzájárul, ha az EU-ban élő összes gyermek számára biztosított az esélyegyenlőség.

A javaslat hozzájárul az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) célkitűzéseéhez, nevezetesen a társadalmi kirekesztés és a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemhez, a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdításához, valamint a gyermek jogainak védelméhez (az EUSZ 3. cikke).

A javaslat hozzájárul az Európai Unió Alapjogi Chartájának végrehajtásához is, különös tekintettel annak 14. cikkére, amely elismeri, hogy mindenkinek joga van az oktatáshoz, 23. cikkére, amely elismeri a nők és férfiak közötti egyenlőséget, 24. cikkére, amely elismeri, hogy a gyermekeknek joguk van a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz, valamint a 33. cikkére, amely kimondja, hogy a családnak jogi, gazdasági és szociális védelmet kell élveznie.

Ez a javaslat nem haladja meg az Európai Unió szabályozási jogkörét, és nem ír elő kötelező erejű kötelezettségvállalásokat a tagállamok számára. A tagállamok nemzeti körülményeiknek megfelelően eldönthetik, hogyan veszik leginkább hasznát a tanácsi ajánlásnak.

- **Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)**

Míg a koragyermekkorai neveléssel és gondozással, valamint a nők munkaerőpiaci részvételével foglalkozó politikákért a tagállamok felelnek, az Európai Unió hatáskörébe tartozik a tagállamok fellépéseinek támogatása és kiegészítése.

A javaslat biztosítja, hogy az uniós szintű fellépésnek hozzáadott értéke legyen. Politikai kötelezettségvállalásnak tesz eleget a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség és különösen a nők munkaerőpiaci részvétele terén történő előrelépéssel, valamint az összes gyermeket megillető jogok, esélyegyenlőség és jóllét előmozdítása tekintetében.

- **Arányosság**

A javaslat kiegészíti a nők és férfiak közötti egyenlőtlenség orvoslásának területén, a nők munkaerőpiaci részvétele terén, valamint az összes gyermeket megillető jogok, esélyegyenlőség és jóllét előmozdítása tekintetében a tagállamok által tett erőfeszítéseket. Tiszteletben tartja a tagállamok gyakorlatait és a nemzeti rendszerek sokféleségét. Figyelembe veszi, hogy a különböző nemzeti, regionális vagy helyi viszonyok miatt az ajánlás végrehajtásában eltérések lehetnek. Ez lehetővé teszi, hogy a tagállamok az ajánlást sajátos környezetüknek megfelelően alkalmazzák.

Az arányossági szempontok is kulcsszerepet játszottak az eszköz megválasztásában.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

Az eszköz tanácsi ajánlásra irányuló javaslat, amely tiszteletben tartja a szubszidiaritás és az arányosság elvét. A meglévő uniós joganyagra és szakpolitikára támaszkodik, és összhangban van a szociálpolitika területén az uniós fellépéshez rendelkezésre álló eszköztípusokkal. Jogi eszközként a javaslat kifejezi a tagállamok elkötelezettségét az ajánlásban megállapított célok és intézkedések iránt, továbbá erős alapot szolgáltat az európai szintű együttműködéshez ezen a területen, miközben teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamok hatáskörét.

3. AZ UTÓLAGOS ÉRTÉKELÉSEK, AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK ÉS A HATÁSVIZSGÁLATOK EREDMÉNYEI

- **Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk**

A Bizottság kiterjedt konzultációt folytatott az érdekelték széles körével erről a kezdeményezésről. Mindezeket a tevékenységeket az ezzel az ajánlásra irányuló javaslattal együtt közzétett összegző jelentés foglalja össze⁴⁸. A konzultációs tevékenységek során további meglátások fogalmazódtak meg, de érdemben nem tértek el a kezdeményezés átfogó céljától és keretétől. Az előkészítő munka során figyelembe vették őket, és újabb szempontokkal bővítették a javaslatot. A konzultációs eljárás több közelmúltbeli – nevezetesen a szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési tervről⁴⁹, az idősödésről szóló zöld könyvről⁵⁰ és a nemi esélyegyenlőségi stratégiáról⁵¹ szóló – nyilvános konzultációra épült. Ezek a konzultációk rávilágítottak arra, mennyire fontos a magas színvonalú, hozzáférhető és megfizethető koragyermekkorai nevelés és gondozás – különösen a rosszul ellátott csoportokban – ahhoz, hogy a gondozási tevékenységek egyenlő megosztására lehessen ösztönözni a szülőket.

Véleményezési felhívás jelent meg az [Ossza meg velünk véleményét! portálon](#), ahol 2022. március 1. és 29. között volt lehetőség vélemények megfogalmazására. Összesen 123 hozzászólás érkezett, a nagyobb részük (52 %) nem kormányzati szervezetektől, a többi pedig hatóságoktól, vállalkozói szövetségektől, uniós polgároktól, szakszervezetektől és kutatóintézetektől. Az észrevételek az ápolási-gondozási szolgáltatások hozzáférhetőségére, rendelkezésre állására, megfizethetőségére és színvonalára, a gondozókra, a társadalmi-gazdasági és a területi egyenlőtlenségekre és a nemi dimenzióra összpontosítottak.

Több érdekelt fél már korábban is rámutatott arra, hogy stratégiai és átfogó megközelítésre van szükség a koragyermekkorai nevelés és gondozás terén.

Az **Európai Parlament** többször szorgalmazta az ápolással-gondozással kapcsolatos holisztikus megközelítés kialakítását, ezzel összefüggésben pedig támogatja a barcelonai célok felülvizsgálatát, különös hangsúlyt fektetve arra, hogy a fogyatékossgal élő gyermekeket kiemelten kell kezelni⁵². A 2022. július 5-i plenáris ülésen az európai gondozási stratégiáról elfogadott közelmúltbeli jelentésében az Európai Parlament üdvözölte a

⁴⁸ Bizottsági szolgálati munkadokumentum: a konzultációs tevékenységek összefoglalása, SWD(2022) 440.

⁴⁹ A Bizottsághoz 1 041 egyedi írásbeli hozzászólás érkezett. A beadványok 67,5 %-át magánszemélyek nyújtották be. Számos polgár – különösen fogyatékossgal élő személyek és gondozási feladatokat ellátó nők köréből – élt a lehetőséggel, hogy bemutassa személyes helyzetét: [SWD\(2021\) 46 EN autre document travail service part1 v8 \(2\).pdf](#)

⁵⁰ A nyilvános konzultációra összesen 473 válasz érkezett. 133 beadványt nyújtottak be magánszemélyek. Az idősebbek önállóságával és otthoni ápolásuk-gondozásuk biztosításával összefüggésben szót ejtettek a tartós ápolásról-gondozásról, amely új foglalkoztatási lehetőségeket és készségigényeket vet fel. Ezenkívül kiemelték, hogy el kell ismerni a házi gondozók nyugdíjjogosultságát. Lásd: Zöld könyv az idősödésről: Tényeken alapuló összefoglaló jelentés a nyilvános konzultációról: [090166e5de9b0583.pdf](#)

⁵¹ A konzultáció online zajlott 2019. március 8. és május 31. között. 1 335 válasz érkezett, 73 %-a (970 válasz) uniós polgároktól. A válaszadóknak mindenekelőtt arra a kérdésre kellett válaszolniuk, mely konkrét céloknak kell prioritást élvezniük a nők munkaerőpiaci részvételének növelésére irányuló uniós fellépésben. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12114-Gender-equality-strategy-2020-2024/public-consultation_hu

⁵² Például az Európai Parlament 2021. december 15-i állásfoglalása az Európai Unióban a nők és férfiak közötti egyenlőség 2018–2020 közötti helyzetéről (2021/2020(INI)).

barcelonai célok közlő felülvizsgálatát, és kiemelte a koragyermekkori nevelés és gondozás fontosságát a nők munkaerőiaci részvételének megkönnyítésében, valamint a nemek között az ápolás-gondozás, a díjazás és a nyugdíjak terén fennálló különbségek megszüntetésében⁵³.

Az Európai Parlament Foglalkoztatási és Szociális Bizottsága (EMPL), valamint Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottsága (FEMM) a gondozással kapcsolatos közös európai fellépés felé történő elmozdulásról szőló, saját kezdeményezésű jelentés kidolgozása keretében **közös meghallgatást** tartott 2022. március 24-én. Az európai parlamenti képviselők üdvözölték az európai gondozási stratégiát, és külön kiemelték a jelenleg alulfinanszírozott és munkaerőhiánnyal küzdő ápolási-gondozási szektorban rejlő munkahelyteremtési lehetőségeket. A jobb munkafeltételek hozzájárulhatnak a nemek közötti egyenlőséghez, az oktatás és képzés pedig kulcsszerepet tölt be a szakképzett munkaerő és a szakmai felkészítés biztosításában. Azt is hangsúlyozták, hogy figyelemmel kell kísérni a haladást, és tekintetbe kell venni a tagállami hatáskört ezen a szakpolitikai területen.

Ehhez hasonlóan az **EGSZB** is többször szorgalmazta a barcelonai célok felülvizsgálatát és az ápolással-gondozással kapcsolatos holisztikus megközelítés kialakítását több véleményében⁵⁴, amelyben hangsúlyozta, hogy növelni kell a magas színvonalú, megfizethető és minden család számára rendelkezésre álló ápolási-gondozási szolgáltatásokba és intézményekbe való beruházást. Emellett rámutatott arra, hogy beruházásokat kell irányítani a szociális infrastruktúra, különösen a koragyermekkori nevelés és gondozás, valamint az iskolaidő utáni gondozás felé, a gyermekgondozásra vonatkozó barcelonai célokat pedig ambiciózusabbá kell tenni, és egyúttal más eltartottak gondozására is ki kell terjeszteni.

Az **Európai Tanács** kiemelte, hogy fontos a nemek közötti bérkülönbséget és a nemek között az ápolás-gondozás terén fennálló egyenlőtlenséget együtt vizsgálni⁵⁵, mivel mindegyik jelenség nagyban függ a másiktól, és kölcsönösen erősíti egymást. A Tanács arra is rámutatott, hogy hosszú távú közberuházásra van szükség a magas színvonalú, megfizethető és hozzáférhető ápolási-gondozási intézmények és infrastruktúra, az ápolási-gondozási készségek fejlesztése és az ápolási-gondozási szolgáltatások terén. A Tanács felkérte a Bizottságot, hogy a színvonalas koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtások tekintetében a tagállamok közötti felfelé irányuló konvergencia fokozására⁵⁶ figyelemmel terjessze elő a barcelonai célok felülvizsgált változatát, és hangsúlyozta, hogy minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkülönböztetésmentes módon hozzáférjen a kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz, így például a koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz⁵⁷.

⁵³ Az Európai Parlament 2022. július 5-i állásfoglalása a gondozással kapcsolatos közös európai fellépés felé történő elmozdulásról (2021/2253(INI)).

⁵⁴ Például: az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Nemek közötti egyenlőség az európai munkaerőiacokon (SOC/586-EESC-2018); az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtése a dolgozó szülők és gondozók számára (SOC/529-EESC-2018); az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kérdések (SOC/610-EESC-2018); az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására (SOC/679-EESC-2021).

⁵⁵ A Tanács következtetései – A nemek közötti bérszakadék kezelése: a fizetett munka és a nem fizetett ápolási-gondozási munka megítélése és megosztása, 13584/20 (2020.12.2.).

⁵⁶ [A Tanács következtetései – A Covid19 társadalmi-gazdasági hatása a nemek közötti egyenlőségre. 8884/21 \(2021.6.14., 1–26. o.\).](#)

⁵⁷ [A Tanács következtetései az EU gyermekjogi stratégiájáról. 10024/22 \(2022.6.9., 3. o.\).](#)

hangsúlyozták, hogy a rendelkezésre álló, hozzáférhető, megfizethető és színvonalas gyermekgondozási intézmények nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy a szülők – különösen az anyák – dolgozzanak. A szociális partnerek emellett szorgalmazták a barcelonai célok felülvizsgálatát a szektorban való munkavégzés értékének növelésére figyelemmel, és jó munkafeltételek kialakítására is felhívtak, többek között a kollektív tárgyalás szerepének erősítése, valamint színvonalas, stabil munkahelyek, méltányos kereset és megfelelő szintű szociális védelem biztosítása révén. Emellett cselekvésre szólítottak fel a munkaerő – különösen a férfiak – szektorba való bevonására érdekében. Ezeket a nézeteket a szociális partnerek áprilisi meghallgatásán is megerősítették. A szociális partnerek különösen azt emelték ki, hogy integrált életciklus-szemléletre van szükség, emellett fokozni kell a szektorba irányuló beruházást, és vonzóbbá kell tenni a munkavállalók számára, tekintettel a demográfiai változásra és a gazdasági kilátásokra.

- **Szakértői vélemények beszerzése és felhasználása**

A Bizottság a Közös Kutatóközpontja (JRC) és külső szakértők szakértői véleményére építve alakította ki e kezdeményezés ténybeli alapját. A kapott információkat ezzel az ajánlásra irányuló javaslattal együtt tesszük hozzáférhetővé a nyilvánosság számára.

A JRC részletes vizsgálatnak vetette alá a jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó közösségi statisztika (EU-SILC) referencia-adatkészletét annak megállapítása céljából, hogy van-e lehetőség a mutatók esetleges pontosítására, és megbízható-e a tagállami szinten végzett mérés⁵⁹. A JRC az EUROMOD modell alapján szimulációt is készített arra vonatkozóan, milyen hatást gyakorolhatnak a különböző mértékű célok az érintett mutatókra a nők munkaerőpiaci részvétele szempontjából⁶⁰. Végezetül szakirodalmi áttekintés készült, amely átfogó képet nyújt a tagállamokban ténylegesen végrehajtott gyermekgondozási reformokról⁶¹.

Ezenkívül 15 tagú, többek között egyéni szakértőkből, valamint az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA), az EIGE, az Eurofound, az ILO, az OECD és az UNICEF képviselőiből álló szakértői csoport⁶² tájékoztatást nyújtott a koragyermekkori nevelés és gondozás aktuális helyzetéről és az ezzel kapcsolatos megközelítésben az országok között megfigyelhető különbségekről, a munkaerő-feltételekről és a koragyermekkori nevelés és gondozás színvonaláról. Emellett beszámoltak a különösen a hátrányos helyzetű gyermekek koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételének növelésére irányuló intézkedésekről és a felfelé irányuló konvergencia fokozásához lényeges elemekről.

- **Alapjogok**

A barcelonai célok felülvizsgálata előmozdítja a nők és férfiak közötti egyenlőség elérését minden területen, így a foglalkoztatás, a munkavégzés és a díjazás területén is. Hozzájárul a

⁵⁹ Flisi S., Blaskó, Zs. and Stepanova E., Indicators for early education and care. Reconsidering some aspects of the Barcelona target (A koragyermekkori nevelés és gondozás mutatói. A barcelonai cél bizonyos szempontjainak ismételt vizsgálata), a JRC tudományos szakpolitikai jelentése, 2022.

⁶⁰ Narazani E., Agúndez García A., Christl M., Figari F., Impact on female employment of revising the Barcelona targets for childcare (GENDERMOD) (A gyermekgondozásra vonatkozó barcelonai célok felülvizsgálatának hatása a nők foglalkoztatására [GENDERMOD]), a JRC adózásról és strukturális reformokról szóló munkadokumentuma, 2022.

⁶¹ Nieuwenhuis R., Yerkes M., Backman L., Strigén J., Early Childhood Education and Care (ECEC): A focused review of reform impact studies (Koragyermekkori nevelés és gondozás: a reformok hatásvizsgálatainak célzott áttekintése), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2022.

⁶² [A bizottsági szakértői csoportok és más hasonló testületek nyilvántartása \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-communications/intermediary/default.aspx?id=14527).

minden ember oktatáshoz való jogának és mindegyik gyermek jóléthez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogának oltalmazásához, valamint a család gazdasági védelméhez (az Európai Unió Alapjogi Chartájának 23., 14., 24. és 33. cikke).

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

A javaslatnak nincs pénzügyi hatása az EU költségvetésére.

5. EGYÉB ELEMEK

• Nyomonkövetési, értékelési és jelentéstételi szabályok

Az Európai Bizottság továbbra is nyomon követi a barcelonai célokat az európai szemeszter keretében, amely kulcsfontosságú eszköz a nők munkaerőpiaci részvételének és a nemek közötti egyenlőségnek a nyomon követésében, többek között az országjelentésben foglalt elemzések és – adott esetben – az országspecifikus ajánlások révén. Értékelésében emellett kitér az összes gyermek koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételének időráfordítására (heti részvételi óraszám) és a különböző csoportokba tartozó gyermekek, köztük a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek és – ha megoldható – a fogyatékossgal élő, migráns háttérű, roma vagy egyéb érintett csoportba tartozó gyermekek részvételére, figyelembe véve a gyermekek életkorát és a nemzeti sajátosságokat.

A Bizottság ezenkívül az ajánlás végrehajtását is figyelemmel kíséri a nemek közötti egyenlőségről szóló éves jelentései alapján és a nemi esélyegyenlőségi stratégia nyomonkövetési portálján⁶³ keresztül.

A célok felülvizsgálata a barcelonai célok eléréséhez lényeges további dimenziókra (hozzáférhetőség, megfizethetőség és színvonal) is kiterjed. Amennyiben rendelkezésre állnak ezekre a dimenziókra vonatkozó mutatók, szerepelni fognak a nemi esélyegyenlőségi stratégia nyomonkövetési portálján és a nemek közötti egyenlőségről szóló éves jelentésekben.

A vonatkozó adatok rendelkezésre állásának, körének és relevanciájának fokozása érdekében ez az ajánlás felkéri a tagállamokat, hogy a végrehajtásához kapcsolódó több területen alakítsák ki vagy fejlesszék az adatgyűjtést. A tagállamoknak különösen a gyermekek koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétele terén kell fejleszteniük az adatgyűjtést, tekintetbe véve a kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy hátrányos helyzetű csoportba tartozó gyermekeket is.

A Bizottság öt éven belül részletes jelentést tesz közzé, hogy áttekintést nyújtson az ajánlás végrehajtásának aktuális állásáról a barcelonai célok és minden lényeges dimenzió, így a tagállami szakpolitikák és bevált gyakorlati példák alapján.

⁶³ Európai Bizottság, nemi esélyegyenlőségi stratégia, nyomonkövetési portál, elérhető a következő weboldalon: [ges-monitor.page.main \(europa.eu\)](https://ges-monitor.page.main.europa.eu).

Javaslat

A TANÁCS AJÁNLÁSA**a koragyermekkori nevelésre és gondozásra vonatkozó barcelonai célok felülvizsgálatáról**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 292. cikkére, összefüggésben annak 153. cikke (1) bekezdésének i) pontjával,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) A nők munkaerőpiaci részvétele ellen ható tényezők felszámolása érdekében az Európai Tanács 2002-ben meghatározta a gyermekgondozásra vonatkozó barcelonai célokat. Két cél tartozik ide: az egyik, hogy a 3 év alatti gyermekek esetében 33 %, a másik, hogy a 3 év és a tanköteles kor közötti gyermekek körében 90 % legyen a koragyermekkori nevelésben és gondozásban részt vevők aránya⁶⁴. Az uniós átlagot tekintve sikerült elérni e célokat, azonban változatlanul jelentős különbségek vannak a tagállamok között és a tagállamokon belül, különösen az alacsonyabb jövedelmű háztartásokból származó gyermekek és a legfiatalabb gyermekek csoportja esetében.
- (2) Ezen ajánlás célja, hogy a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel növelésére buzdítsa a tagállamokat, mivel ezáltal megkönnyíthető a munkaerőpiaci részvétel a nők számára, és előmozdítható a gyermekek szociális és kognitív fejlődése, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
- (3) A gyermekgondozási feladatok ellátása különösen a nagyon fiatal gyermekek esetében jelentősen akadályozza a nők munkaerőpiaci részvételét. 2021-ben a munkaerő-felmérés szerint a gazdaságilag aktív népességbe nem tartozó, 25 és 49 év közötti nők 27,9 %-a jelezte, hogy gyermek vagy gondozásra szoruló felnőtt gondozása volt a fő oka annak, hogy nem próbálnak elhelyezkedni, míg a férfiak körében ez az arány mindössze 8,0 % volt. 2019-ben, tehát a világjárvány előtt 32,6 %, illetve 7,6 % volt ez az arány⁶⁵. Ugyanakkor a 6 év alatti gyermeket nevelő, 25 és 49 év közötti személyek foglalkoztatási rátája 90,1 % volt a férfiaknál, szemben a nők 67,2 %-ával. Mintegy 7,7 millió nő nem tud részt venni a munkaerőpiacon nem fizetett ápolási-gondozási feladatok miatt, míg a férfiak körében ez csupán 450 000 főt érint.

⁶⁴ Az Európai Tanács 2002. március 15–16-i barcelonai ülése, 2002, SN 100/1/02 REV 1.

⁶⁵ Az Eurostat-adatbázis LFSA_IGAR táblázata, Care of adults with disabilities or children and other family or personal reasons (Fogyatékossgal élő felnőttek, illetve gyermekek és más családtagok gondozása vagy egyéb személyes okok), a gazdaságilag aktív népességbe nem tartozó, munkát kereső, 15 és 64 év közötti személyek.

- (4) Emellett a nők esetében annak is nagyobb a valószínűsége, hogy a gondozási feladataikhoz igazítják a munkarendjüket, ami tartós hatást gyakorol az életpályájukra, és a nemek közötti bér- és nyugdíjkülönbséget egyaránt növeli. A foglalkoztatott nők naponta átlagosan 90 perccel többet töltenek házimunkával és közvetlen gondozási tevékenységekkel, mint a foglalkoztatott férfiak. A foglalkoztatás terén nemek között fennálló különbségek kezelése egyértelműen indokolt, mivel fellendíti a növekedést, és várhatóan kedvező hatást gyakorol majd a termelékenységre. Ezenkívül a nemek közötti különbségek kezelésének bizonyítottan kedvező hatásai vannak a szegénység csökkentésére és a társadalmi befogadásra, emellett a munkaerő létszámának csökkenésére adott egyik válaszingázásnak is tekinthető.
- (5) A megfizethető és magas színvonalú ápolási-gondozás szolgáltatások rendelkezésre állása jelentős pozitív hatást gyakorol a gondozók – különösen a nők – foglalkoztatási helyzetére. Az Unió egész területén bővült a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtása, a nemek közötti foglalkoztatási különbség pedig a 2002-es 17,7 százalékpontból 10,8 százalékpontba csökkent 2021-ben. Az elmúlt években viszont megtorpant a haladás.
- (6) A szociális jogok európai pillére hangsúlyozza, hogy a nemek közötti egyenlőség, a munka és a magánélet közötti egyensúly és a koragyermekkorai nevelés és gondozás az Unió kiemelt célkitűzéseként fontos szerepet tölt be. A szociális jogok európai pillére szerint a nőkkel és a férfiakkal szembeni egyenlő bánásmódot és a nemek közötti esélyegyenlőséget minden területen biztosítani, illetve ösztönözni kell, így a munkaerőpiaci részvétel, a foglalkoztatási feltételek és a szakmai előmenetel tekintetében is. Emellett elismeri, hogy minden gyermeknek joga van megfizethető, színvonalas koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz, valamint a szegénység elleni védelemhez, a hátrányos helyzetű gyermekeknek pedig joguk van a kifejezetten az esélyegyenlőség javítására irányuló intézkedésekhez. A szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési terv a 2030-ig elérendő kiemelt uniós célok között javasolja, hogy 2030-ra a 20 és 64 év közötti népesség legalább 78 %-a legyen foglalkoztatott. E cél elérése érdekében a cselekvési terv előírja, hogy 2019-hez viszonyítva legalább a felére kell csökkenteni a nemek közötti foglalkoztatási különbséget, többek között a barcelonai célok felülvizsgálata révén. A cselekvési terv elismeri, hogy az intézményes koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtásának fokozása támogatná a nők nagyobb arányú munkaerőpiaci részvételét, valamint a szakmai és a magánélet jobb összeegyeztetését. Ezzel az ajánlással az Unió a cselekvési tervben tett kötelezettségvállalását teljesíti.
- (7) Uniós szinten több, a nemek közötti egyenlőség és a munkakörülmények területére vonatkozó ajánlás és irányelv is foglalkozik bizonyos, a barcelonai célok szempontjából lényeges elemekkel. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1158 irányelvé⁶⁶ megteremti a családi szabadságok és rugalmas munkafeltételek, valamint a gondozói szabadságok nemi szempontból kiegyensúlyozott igénybevételének keretét.
- (8) Több uniós kezdeményezés is hangsúlyozta a gyermekek koragyermekkorai nevelésének és gondozásának fontosságát. Ez az ajánlás a következő szakpolitikai kezdeményezésekre épül: a magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási

⁶⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1158 irányelvé (2019. június 20.) a szülők és a gondozók vonatkozásában a munka és a magánélet közötti egyensúlyról és a 2010/18/EU tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 188., 2019.7.12., 79. o.).

rendszerekről szóló, 2019. május 22-i tanácsi ajánlás⁶⁷ segítséget nyújt a tagállamoknak a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások fejlesztésében, és kiemeli, hogy e szolgáltatásoknak befogadónak, hozzáférhetőnek, megfizethetőnek és magas színvonalúnak kell lennie. Az uniós gyermekjogi stratégia⁶⁸ meghatározza a gyermekjogok eredményesebb előmozdítására és védelmére irányuló uniós fellépés keretét, és elismeri, hogy a koragyermekkorai nevelésnek és gondozás jótékony hatással van a gyermekek kognitív és szociális fejlődésére. Az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló, 2021. június 14-i tanácsi ajánlás⁶⁹ annak biztosítására irányul, hogy a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek minden régióban, így a távoli és a vidéki területeken is ingyenesen és ténylegesen hozzáférjenek olyan kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz, mint a koragyermekkorai nevelés és gondozás.

- (9) A koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokba való beruházás során a tagállamoknak nem csupán a helyek rendelkezésre állását kell figyelembe venniük, hanem több más dimenziót is, így például a részvétel időráfordítását, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek arányát, valamint a nyújtott ápolási-gondozási szolgáltatások hozzáférhetőségét, megfizethetőségét és színvonalát. Ez az ajánlás ezért e szempontokat érintő intézkedéseket is meghatároz.
- (10) Az elsődleges gondozók – főként a nők – munkaerőpiaci részvételének megkönnyítése érdekében a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel óraszámának elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy a szülők érdemben végezhessek fizetett munkát. A gyermek mindenképp felett álló érdekére tekintettel kell ösztönözni a részvételt. Amennyiben a gyermekek még nem teljes időben vesznek részt koragyermekkorai nevelésben és gondozásban, akkor mindkét szülőnek érdemes élnie az (EU) 2019/1158 irányelvben biztosított, családi szabadsághoz és rugalmas munkafeltételekhez, így például a részmunkaidős foglalkoztatáshoz, a rugalmas munkaidőhöz és a távmunkavégzéshez való jogával, hogy gondoskodjon a gondozási feladatok egyenlő megosztásáról, a részvétel időtartamát pedig érdemes a gyermek életkorának előrehaladtával fokozatosan növelni. E dimenzió jelentőségére tekintettel a gyermek részvételének időráfordítását a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétellel együtt figyelemmel kell kísérni.
- (11) Ezenkívül az alacsony szintű szakmai készségekkel rendelkező és az alacsony jövedelmű háztartásban élő, gyermeket nevelő nők több akadályba ütköznek a képzés és az elhelyezkedés során, és több, az (új) munkába állásuk ellen ható tényezővel is szembesülnek a gyermekük koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételének pénzügyi és nem pénzügyi jellegű korlátai miatt. A kiszolgáltatott helyzetben lévő és hátrányos helyzetű gyermekek befogadó koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való nagyobb arányú részvételének ösztönzése kedvezően hatna az anyjuk munkába való visszatérésére. Különösen nehéz a fogyatékkal élő nők és a fogyatékkal élő gyermeket nevelő nők helyzete.

⁶⁷ A Tanács ajánlása (2019. május 22.) a magas színvonalú kisgyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről (HL C 189., 2019.6.5., 4. o.).

⁶⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az EU gyermekjogi stratégiájáról, 2021. március 24., COM(2021) 142 final, 1–23. o.

⁶⁹ A Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.).

- (12) A koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel több szempontból is előnyös a gyermekek számára. A tények ismeretében megállapítható, hogy a színvonalas koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtása már korai életkortól meghatározó szerepet játszik a gyermekek kognitív, szociális és tanulmányi fejlődésének serkentésében. A magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről szóló, 2019. május 22-i tanácsi ajánlás szerint a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel hatékony eszköz lehet a méltányos oktatás eléréséhez a hátrányos helyzetű, például a fogyatékossgal élő vagy sajátos nevelési igényű, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett, a migráns háttérű, a menekült, a roma vagy egyéb kisebbségi csoportokhoz tartozó, a megfelelő gondozási infrastruktúrával nem rendelkező vidéki vagy távoli területeken élő és az alternatív gondozásban részesülő gyermekek körében.
- (13) Az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlás⁷⁰ és a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló tanácsi ajánlás⁷¹ kiemeli, hogy a jó minőségű és befogadó koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz, valamint oktatáshoz való egyenlő hozzáférésnek központi szerepe van a társadalmi kirekesztés öröklődésének megszakításában és a hátrányos helyzetű gyermekek egyenlő esélyeinek biztosításában. Az európai gyermekgarancia keretében a tagállamok felkérést kaptak, hogy az elfogadást követő 9 hónapon belül nyújtsanak be az ajánlás végrehajtására vonatkozó nemzeti terveket. Azonban a részvételi arányaik jóval alacsonyabbak, főként a legfiatalabb gyermekek körében, ami később rosszabb oktatási eredményekhez és nagyobb arányú iskolai lemorzsolódáshoz vezethet, különösen a roma vagy a migráns háttérű, valamint a szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek esetében. A koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel emellett az ukrajnai háború elől menekülő gyermekek és az Unióban védelemért folyamodó vagy védelemben részesülő más gyermekek számára is lényeges. Mindezeknek az esetlegesen kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekeknek egyenlő hozzáférést kell biztosítani befogadó, nem szegregált többségi koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokhoz.
- (14) Ehhez hasonlóan a fogyatékossgal élő gyermekeknek is joguk van ahhoz, hogy másokkal azonos alapon vegyenek részt a többségi koragyermekkorai nevelésben és gondozásban. A fogyatékossgal élő gyermekek felét kizárólag a szüleik gondozzák. Ezért fontos gondoskodnia arról, hogy a koragyermekkorai nevelés és gondozás hozzáférhető és befogadó legyen, valamint olyan célzott intézkedések társuljanak hozzá, amelyek elősegítik a sajátos igények kielégítését, többek között az akadályok és a szegregáció felszámolása, a pedagógusok szükséges szaktudással való felvértezése vagy szükség esetén külön az egyedi igényekkel és személyre szabott nevelési programokkal foglalkozó pedagógusok felvétele révén.
- (15) A koragyermekkorai nevelés és gondozás magas színvonala elengedhetetlen ahhoz, hogy a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel a gyermekek számára előnyös legyen. Ugyan nincs egységes módszer a színvonal fogalmának meghatározására és mérésére a koragyermekkorai nevelési és gondozási környezetben, lényege a felnőttek és a gyermekek közötti kapcsolat minőségében rejlik, függetlenül a fennálló koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszertől. A tagállamoknak magas

⁷⁰ A Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.).

⁷¹ A Tanács ajánlása (2021. március 12.) a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről (HL C 93., 2021.3.19., 1. o.).

színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtásáról kell gondoskodniuk, figyelembe véve a magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről szóló, 2019. május 22-i ajánlásban meghatározott különféle dimenziókat, így a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokhoz való hozzáférést, a pedagógusok szakképesítését és munkafeltételeit, a pedagógiai programot, a nyomon követést és értékelést, valamint az irányítást és a finanszírozást. Különösen fontosnak tekintendők olyan elemek, mint a pedagógus–gyermek arány, a pedagógusi szakképesítés és a szakmai továbbképzés.

- (16) A koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások színvonala a szülők és a nevelő és gondozó intézmények közötti bizalom megteremtésében, következőképpen a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való fokozott részvétel előmozdításában is fontos tényező.
- (17) A hozzáférhetőség szintén fontos dimenziója a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtásának. Ide értendő a megfelelő infrastruktúra, valamint a rendelkezésre álló férőhelyek és nyitvatartási idő. Idetartozik még a szülők sajátos igényeihez való igazodás és a bonyolult adminisztratív eljárásokon való túljutáshoz nyújtott segítség. Az adminisztratív eljárásokban való eligazodáshoz különféle módokon kell támogatást nyújtani, ideértve a nyelvi és digitális támogatást is, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy hátrányos helyzetű csoportok esetében, amelynek tagjai például nem tudnak digitális eszközöket használni, vagy nem férnek hozzá ilyen eszközökhöz. Ide sorolandó továbbá az akadálymentesség, amelyet az (EU) 2019/882 irányelv I. és II. mellékletében foglalt akadálymentességi követelmények szerint kell biztosítani a fogyatékossgal élő személyek, köztük gyermekek, szülők és szakemberek számára.
- (18) Ezenkívül az akadálymentesség körébe tartozik a pedagógusok és a szakemberek szakmai felkészítése a fogyatékossgal élő vagy sajátos nevelési igényű gyermekek megfelelő támogatására a nem szegregált többségi intézményekben. A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások igénybevételének akadályai megszűnjenek vagy ki se alakuljanak, a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások pedig valóban befogadó jellegűek legyenek.
- (19) A hozzáférhetőséggel összefüggésben figyelembe kell venni a területi egyenlőtlenségeket. A távolság miatt hosszú ingázási idő, a közlekedési összeköttetések hiánya vagy korlátozott volta és a forgalmi torlódások mind akadályozhatják a részvételt. A távoli és vidéki területeket különösen hátrányos helyzetbe hozza a megfelelő koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások helyi rendelkezésre állásának hiánya. Az ilyen területi egyenlőtlenségek súlyosbíthatják a megfizethetőséggel kapcsolatos problémákat. Ezért fontos figyelembe venni a koragyermekkorai nevelést és gondozást igénybe vevők különböző profiljait a mobilitási tervekben, és az értékelés és nyomon követés céljából végzett adatgyűjtésbe bele kell foglalni a területi lefedettséget.
- (20) A koragyermekkorai nevelés és gondozás magas költsége számos tagállamban még mindig nagymértékben akadályozza a részvételt. Az Eurostat adatai alapján a költségtényező számos országban jelentős szerepet játszik az intézményes gyermekgondozás igénybevételéről való lemondásban, különösen a szegénység kockázatának kitett háztartások esetében. Az Európai Unió jövedelmekre és

életkörülményekre vonatkozó 2016. évi statisztikája szerint a szülők 13 %-a annak költsége miatt nem vesz igénybe gyermekgondozást⁷², 11 % számára pedig közepes vagy nagy nehézséget okoz a megfizetése⁷³. A szegénység kockázatának kitett háztartások esetében 28 %, illetve 27 % ez az arány, tehát több mint a kétszeresét teszi ki. A tudományos kutatások kimutatták, hogy a magas színvonalú koragyermekkorai nevelés és gondozás jelentős gazdasági, társadalmi, oktatási és fejlődési előnyökkel jár. A megfizethető koragyermekkorai nevelés és gondozás biztosítása tehát kedvező a nők munkaerőpiaci részvétele szempontjából, emellett jótékony hosszú távú növekedési hatást gyakorol a korai életkortól kezdődő nevelésre, megalapozva az egész életen át tartó tanuláshoz való pozitív hozzáállást, túlmutatva a részt vevő gyermekeken és kiterjedve az egész társadalomra. Ezért a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a koragyermekkorai nevelés és gondozás költségei arányosak legyenek a háztartások jövedelmével, és ne akadályozzák a koragyermekkorai nevelés és gondozás elterjedését. A tagállamoknak ezenkívül a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétellel járó egyéb költségeket is figyelembe kell vennie, például a gondozás esetén szükséges közlekedéssel, ruházkodással és felszerelésekkel összefüggésben.

- (21) A hozzáférhető, megfizethető és magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások megfelelő biztosításának egyik módja a koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való jogosultság jogszabályban való rögzítése, miáltal a hatóságok minden olyan gyermek számára biztosítanak helyet, akinek a szülei erre igényt tartanak, függetlenül a foglalkozási viszonyuktól, társadalmi-gazdasági helyzetüktől vagy családi állapotuktól. A legtöbb tagállamban már létezik ilyen jogszabályi jogosultság, de a jogosultságot keletkeztető életkor nagymértékben eltér. Ideális esetben nem lehet szünet a megfelelően fizetett családi szabadság vége és a koragyermekkorai nevelési és gondozási helyre való jogszabályi jogosultság kezdete között.
- (22) A magas színvonalú, hozzáférhető és megfizethető koragyermekkorai nevelés és gondozás családok rendelkezésére állásának fokozása, valamint a szektoron belüli munkafeltételek és kereset javítása várhatóan gazdasági előnyökkel jár. Egyúttal optimalizálható a koragyermekkorai nevelésbe és gondozásba való beruházás költségvetési fenntarthatósága az államháztartásra gyakorolt hatás értékelésével, valamint a költséghatékonyság rendszeres ellenőrzésével és folyamatos javításával, a bevált módszerekre építve, egyebek mellett az államháztartás általános fenntarthatóságával összhangban lévő finanszírozási mechanizmusok hatékony kialakításával.

⁷² Adatforrás: Az EU-SILC 2016. évi eseti modulja: *Access to services* (A szolgáltatások hozzáférhetősége), [ilc_ats04](#), „Children by household type, income group, degree of urbanisation and main reason for not meeting needs for formal childcare services” (Gyermekek a háztartás jellege, jövedelmi csoport, urbanizációs fok és az intézményes gyermekgondozási szolgáltatások iránti igények meghiúsulásának fő oka szerinti bontásban) (a lekérdezés időpontja: 2022.06.20.).

⁷³ Adatforrás: Az EU-SILC 2016. évi eseti modulja: *Access to services* (A szolgáltatások hozzáférhetősége), [ilc_ats03](#), „Children receiving formal childcare services by household type, income group, degree of urbanisation and level of difficulty to afford formal childcare services” (Intézményes gyermekgondozásban részesülő gyermekek a háztartás jellege, jövedelmi csoport, urbanizációs fok és az intézményes gyermekgondozási szolgáltatások megfizetésének nehézsége szerinti bontásban) (a lekérdezés időpontja: 2022.06.20.).

- (23) Döntő fontosságú a szülők számára, hogy a koragyermekkori neveléssel és gondozással kapcsolatos online és offline információk könnyen hozzáférhetőek legyenek. Ez a megfelelő szolgáltatásokra való jogosultsággal és azok rendelkezésre állásával, a hozzáférési módokkal és adott esetben a támogatásra való jogosultsággal kapcsolatos információkra vonatkozik.
- (24) A koragyermekkori neveléshez és gondozáshoz fűződő szülői és gyermekjogok és a vgyermekkori nevelésnek és gondozásnak a későbbi oktatási eredmények szempontjából tulajdonítható jelentőség ismeretének hiánya további akadályt gördít e szolgáltatások igénybevétele elé, ami kihatással van a nők munkaerőpiaci részvételére. A szülők helyes és alapos tájékoztatása esetén jól átgondolt, megalapozott döntések szülehetnek a gondozási lehetőségekről.
- (25) A koragyermekkori nevelés és gondozás munkaerőhiányban szenved számos országban. Ennek kezelésére több stratégia is kínálkozik, például a munkafeltételek és a karrierlehetőségek javítása, megfelelő díjazás, rendszeres tovább- és átképzési lehetőségek, kreatív munkaerő-felvételi stratégiák kidolgozása, valamint különböző alulreprezentált csoportok – például férfiak vagy különféle kulturális háttérű személyek, például migránsok és menekültek – felhívása a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való munkavállalásra. Az egyszerű és gyors szakképzés-elismerési mechanizmus is segítséget jelentene a munkaerőhiány orvoslásában. Például az (EU) 2022/554 bizottsági ajánlás⁷⁴ az ukrajnai háború elől menekülők szabályozott szakmák gyakorlásához való jogosultságával foglalkozik.
- (26) A koragyermekkori nevelésben és gondozásban dolgozók méltányos munkafeltételeinek előmozdítása révén új munkavállalók vonzhatók be, ezzel együtt pedig arról is gondoskodni lehet, hogy az e szektorban dolgozók hajlandók és képesek legyenek nyugdíjazásig megtartani a munkahelyüket. Egyúttal a szektoron belüli nemi szegregáció is leküzdhető. Az ILO koragyermekkori nevelésben dolgozók tisztességes munkavégzésének előmozdítására vonatkozó politikai iránymutatása⁷⁵ eligazítást nyújt ahhoz, hogyan hajthatók végre a szakmai fejlődéssel és előmenetellel, a megfelelő díjazással, így az egyenlő bérrel, a fenntartható foglalkoztatási és munkafeltételekkel, valamint a szektoron belüli szociális párbeszéd előmozdításával kapcsolatos ajánlások.
- (27) A gyermekek gondozása nem zárul le az alapfokú oktatásba lépésével. A gyermekek általános iskolás kortól felmerülő gondozási igényei is korlátozhatják az anyák munkaerőpiaci részvételét és munkaidejét, ha nincs megfelelő, színvonalas és megfizethető megoldás az iskolaidő utáni és szünidei gondozásra a nemzeti iskolarendszerek keretében. Ha semmilyen gondozási lehetőség nem áll az idősebb gyermekek rendelkezésére, akkor a fiatalabb testvérek koragyermekkori nevelésének és gondozásának rendelkezésre állása sem teszi lehetővé a szülők munkaerőpiaci részvételét, ami viszont befolyásolná a koragyermekkori nevelés és gondozás igénybevételét. A tagállamoknak ezért megfelelő, színvonalas és megfizethető iskolán kívüli gondozásról kell gondoskodniuk. Ez adott esetben lehet a házi feladat

⁷⁴ A Bizottság (EU) 2022/554 ajánlása (2022. április 5.) az ukrajnai orosz invázió elől menekülők képzéseinek elismeréséről (HL L 107., 2022.4.6., 1. o.).

⁷⁵ Nemzetközi Munkaügyi Szervezet, Meeting of Experts on Policy Guidelines on the promotion of decent work for early childhood education personnel (Szakértői találkozó a koragyermekkori nevelésben dolgozók tisztességes munkavégzésének előmozdítására vonatkozó politikai iránymutatásról), elérhető a következő internetcímen: https://www.ilo.org/sector/Resources/codes-of-practice-and-guidelines/WCMS_236528/lang--en/index.htm

elkészítésének felügyeletére és támogatására vonatkozó lehetőség felkínálása, különösen a hátrányos helyzetű gyermekek esetében.

- (28) A munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtése továbbra is komoly kihívást jelent számos szülőnek, különösen a nőknek. A munkával és gondozási feladatok közötti egyensúly megtalálásának nehézsége jelentős akadály, amely hozzájárul a nők munkaerőpiaci alulreprezentáltságához. Ezzel összefüggésben a nemi sztereotípiák gyakran befolyásolják a női és férfi szerepeket a gondozás terén. A nők és a férfiak között a gondozásban fennálló egyenlőtlenség tovább erősíti a női és férfi foglalkozásokhoz és szerepkörökhöz kapcsolódó nemi sztereotípiákat.
- (29) Ezt a nemek között az ápolás-gondozás terén fennálló tartós egyenlőtlenséget meg kell szüntetni, ehhez pedig különösen az apákat kell ösztönözni adott esetben családi szabadság és rugalmas munkaidő-beosztás igénybevételére, egyúttal a párok tagjainak kiegyensúlyozottabban kell megosztaniuk egymás között a gondozási feladatokat a fizetett és a nem fizetett munka tekintetében. Az (EU) 2019/1158 irányelv végrehajtásával erősíthetők a gondozási feladatokat ellátó munkavállalók családi szabadsághoz és rugalmas munkaidő-beosztás kérelmezéséhez való jogai. A további intézkedéseknek ezen új jogok megismertetésére és annak ellenőrzésére kell összpontosítaniuk, hogy a munkavállalók kedvezőtlen munkahelyi bánásmód nélkül, maradéktalanul élni tudnak-e e jogokkal.
- (30) A gondozási igények és korlátok alaposabb megismerése érdekében a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy megfelelő adatok álljanak rendelkezésre kellő részletesség, megbízhatóság és összehasonlíthatóság mellett. Mivel az (EU) 2019/1158 irányelv nem tartalmaz különös rendelkezéseket az adatgyűjtésről, ezen adatoknak a családi szabadságok igénybevételére kell vonatkozniuk, figyelembe véve a Foglalkoztatási Bizottság és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság által az irányelv végrehajtásának megfelelő nyomon követése és értékelése céljából a munka és a magánélet közötti egyensúlyra vonatkozóan kidolgozott mutatórendszerrel szóló módszertani kézikönyvben foglaltakat.
- (31) Az ezen ajánlás végrehajtása terén elért haladást rendszeresen ellenőrizni kell az európai szemeszter keretében, a férfiak és nők közötti egyenlőség Európai Unión belüli alakulásáról szóló éves jelentésben és a nemi esélyegyenlőségi stratégia nyomonkövetési portálján. Ennek érdekében a tagállamoknak főként abban kell támogatniuk a Bizottságot, hogy kidolgozza és kiszámítsa a nemek között az ápolás-gondozás terén fennálló egyenlőtlenségnek (vagyis a nők és a férfiak által ápolásra-gondozásra fordított időben kimutatható különbség), a nemek közötti bérkülönbségnek, valamint a fizetett és nem fizetett munka időmérlegének mérésére szolgáló mutatót, mivel ennek alapján jobban megérthetők az ezen elemek közötti kölcsönös függőségi kapcsolatok, ezáltal pedig tényeken alapuló politikák dolgozhatók ki a nemek közötti egyenlőségre és a szociális ügyekre vonatkozóan. A tagállamoknak emellett további erőfeszítéseket kell tenniük a koragyermekkori nevelés és gondozás területét érintő reformok kidolgozására és végrehajtására, messzemenőig kihasználva a Bizottság által nyújtott támogatást, többek között a technikai támogatási eszközön keresztül, a bevált gyakorlatok, megfelelő eljárások és módszerek megosztása, adatgyűjtés, az érdekelt felek bevonása, valamint a koragyermekkori nevelési és gondozási szektoron belüli eredményesebb és hatékonyabb intézményközi egyeztetés és emberi erőforrás-tervezés, elosztása és szakmai továbbképzés révén.

- (32) A „koragyermekkorai nevelés és gondozás” fogalma a magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekről szóló tanácsi ajánlásban foglalt meghatározás szerint értendő, tehát – az intézményi keretektől, a finanszírozástól, a nyitvatartási időtől vagy a program tartalmától függetlenül – minden olyan szabályozott intézkedés, amely nevelést és gondozást biztosít gyermekek számára születésüktől a tanköteles kor betöltéséig, és magában foglalja az intézményes bölcsődei ellátást, a családi napközit, a magán- és az állami finanszírozású ellátást, valamint a bölcsődei és óvodai ellátást.
- (33) Ezen ajánlás hatásának értékeléséhez a Bizottságnak és a tagállamoknak figyelemmel kell kísérniük a végrehajtásának előrehaladását, és rendszeresen jelentéseket kell készíteniük róla,

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:CÉL ÉS HATÁLY

1. Ezen ajánlás célja, hogy a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel növelésére buzdítsa a tagállamokat, mivel ezáltal megkönnyíthető a munkaerőpiaci részvétel a nők számára, és előmozdítható a gyermekek szociális és kognitív fejlődése, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy hátrányos helyzetű gyermekek esetében.
2. Ez az ajánlás a minden gyermeket megillető koragyermekkorai neveléssel és gondozással foglalkozik.

A BARCELONAI CÉLOK FELÜLVIZSGÁLATA

3. A tagállamoknak azzal kell ösztönözniük a nők munkaerőpiaci részvételét, hogy magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokat nyújtanak a nemzeti szolgáltatási rendszerekkel összhangban, gondoskodva az alábbi célok 2030-ra történő eléréséről:
 - a) a 3 év alatti gyermekek legalább 50 %-a részt vesz koragyermekkorai nevelésben és gondozásban⁷⁶; valamint
 - b) a 3 éves kor és a kötelező alapfokú oktatásba lépési életkor közötti gyermekek legalább 96 %-a vegyen részt koragyermekkorai nevelésben és gondozásban⁷⁷.

A RÉSZVÉTEL IDŐRÁFORDÍTÁSA

4. A tagállamoknak elő kell mozdítaniuk, hogy a gyermekek koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvételének időráfordítása összeegyeztethető legyen a szülők – különösen az anyák – érdemi munkaerőpiaci részvételével.
5. A tagállamok felkérést kapnak arra, hogy olyan koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokról gondoskodjanak, amelyek lehetővé teszik a gyermekek – életkoruk előrehaladtával fokozatosan növelhető – részvételét az alábbiak szerint:
 - (a) hetente legalább 25 órában a 3 év alatti gyermekek számára; valamint

⁷⁶ Adatforrás: Eurostat, az EU-SILC 2020. évi adatfelvétele, „Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group - EU” (Az intézményes gyermekgondozásban vagy nevelésben részesülő gyermekek korcsoport és időtartam szerinti bontásban – az egyes korcsoportok népességére vetített százalékos arány – EU), online adatkód: [ilc_caindformal].

⁷⁷ Adatforrás: Eurostat, UOE-adatgyűjtés, „Pupils from age 3 to the starting age of compulsory education at primary level - % of the population of the corresponding age” (A 3 éves kor és a kötelező alapfokú oktatásba lépési kor közötti gyermekek – az adott életkorú népességre vetített százalékos arány), online adatkód: [educ_uae_enra21].

- (b) hetente legalább 35 órában a 3 éves kortól.

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ, FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ VAGY SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK BEFOGADÁSA

6. A tagállamoknak gondoskodniuk kell az alábbiakról:
- bevezetnek olyan célzott intézkedésekkel, amelyek lehetővé teszik és növelik a hátrányos helyzetű – köztük a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett– gyermekek, valamint a fogyatékossggal élő vagy sajátos nevelési igényű gyermekek koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételét;
 - megszüntetik a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek és a teljes gyermekkorú népesség között a koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvételben fennálló különbséget.

SZÍNVONAL

7. A tagállamoknak gondoskodniuk kell az alábbiakról:
- a minden gyermeket megillető koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások magas színvonalúak, hogy ezáltal növelhető legyen a szülők bizalma e szolgáltatások iránt, és előmozdítható legyen a gyermekek egészséges testi, szociális, érzelmi, kognitív és tanulmányi fejlődése;
 - a tagállamok által a magas színvonalú koragyermekkori nevelésről és gondozásról szóló tanácsi ajánlással összhangban kialakítandó minőségi keretrendszerek kiterjednek a gyermekek ezen ajánlás hatálya alá tartozó mindkét korcsoportjának nyújtott szolgáltatásokra. A Nemzet minőségi keretrendszerek különösen az alábbiakat hivatottak biztosítani:
 - megfelelő pedagógus–gyermek arány és csoportméret, figyelemmel a gyermekek életkorára és esetleges fogyatékoságukra vagy sajátos nevelési igényeikre, valamint
 - a koragyermekkori nevelésben és gondozásban dolgozók szakmai felkészítésének támogatása, többek között az alapképzés elvárt szintjének emelése és a folyamatos szakmai fejlődés megfelelő, egész életen át tartó képzési lehetőségekkel történő biztosítása révén.

TERÜLETI ELOSZLÁS

8. A tagállamoknak a koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások kellő területi lefedettségének biztosításával kell kezelniük a gyermekek és családjaik számára a megfelelő nevelési és oktatási intézményhez való hozzáférésben jelentkező nehézségeket. E célból a tagállamoknak különösen az alábbi intézkedéseket kell hozniuk:
- a koragyermekkori nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtását úgy szervezik meg, hogy megfelelően lefedje a városi és vidéki területeket, valamint a jómódú és hátrányos helyzetű területeket és régiókat, figyelembe véve a területek sajátosságait, így a gyermekkorú népesség sűrűségét, a gyermekek életkor szerint megoszlását, mivel ennek teljes mértékben összhangban kell lennie a szegregáció leküzdésére és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó elvekkel, valamint a helyi és regionális hatóságokkal szoros együttműködésben kell zajlania;

- b) a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások nyújtásának helyével kapcsolatos döntések meghozatalakor figyelembe veszi az észszerű ingázási idő szükségességét, különösen tömegközlekedés igénybevétele esetén.

MEGFIZETHETŐSÉG

9. Azoknak az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló tanácsi ajánlás hatálya alá nem tartozó gyermekeknek az esetében, akik ingyenesen és ténylegesen igénybe vehetik a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokat, a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a koragyermekkorai nevelés és gondozás nettó költsége észszerűen arányos legyen a háztartás többi kiadásával és rendelkezésre álló jövedelmével, kiemelt figyelmet fordítva az alacsony jövedelmű háztartásokra. A tagállamokat különösen az alábbi intézkedések meghozatalára ösztönözzük:
- a) korlátozzák a szülők közvetlen kiadásait;
 - b) adott esetben vezessenek be a családok jövedelmével arányos mozgó díjszabást vagy maximalizálják a koragyermekkorai nevelés és gondozás díját.

HOZZÁFÉRHETŐSÉG

10. A tagállamoknak folyamatosan fel kell számolniuk a koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való hozzáférés akadályait. Ezzel összefüggésben kiemelt figyelmet kell fordítaniuk az alábbiakra:
- a) megoldások kínálása atipikus munkaidőben dolgozó szülők számára a munka és a magánélet jobb összeegyeztetése érdekében;
 - b) az egyedülálló szülők igényeinek kielégítése;
 - c) a koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való hozzáférés biztosítása a szülők munkaerőpiaci helyzetétől függetlenül, a munkavállalásra való ösztönzéssel összhangban;
 - d) az épületek, az infrastruktúra és a közlekedés, valamint a tananyagok és a digitális eszközök akadálymentesítése a fogyatékossgal élő vagy sajátos igényű szülők és gyermekek számára;
 - e) tényleges támogatás, valamint megfelelő tájékoztatás és kommunikáció kínálása fogyatékossgal élő vagy sajátos igényű gyermekek és szülők számára, továbbá a nyelvi és kulturális akadályok elhárítása, hogy a gyermekek befogadó, nem szegregált többségi intézményeket látogathassanak;
 - f) proaktív módon nyújtott, egyértelmű tájékoztatás a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban való részvétel előnyeiről, valamint a koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások igénybevételenek mindenkorai lehetőségeiről, jogosultsági szabályairól és adminisztratív eljárásairól;
 - g) adminisztratív támogatás nyújtása a beiratkozáshoz, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy hátrányos helyzetű szülők számára.
11. A tagállamoknak jogszabályban kell rögzíteniük a koragyermekkorai nevelésre és gondozásra való jogosultságot. A jogszabályi jogosultságot keletkeztető életkor megállapításakor a tagállamoknak figyelembe kell venniük a megfelelően fizetett családi szabadság rendelkezésre állását és időtartamát, hogy ne legyen szünet e szabadság vége és a koragyermekkorai nevelés és gondozás kezdete között.

ISKOLÁN KÍVÜLI GONDOZÁS

12. A koragyermekkori nevelésen és gondozáson kívül a tagállamoknak gondoskodniuk kell a gyermekgondozás iránti átfogó megközelítésről, figyelembe véve a különböző életkorú – többek között általános iskolás korú – gyermekek gondozási igényeit, azzal, hogy elősegítik a megfizethető és magas színvonalú iskolán kívüli (iskolaidő utáni és szünidei) gondozás biztosítását minden általános iskolás gyermek számára, ideértve a fogyatékossgal élő vagy sajátos nevelési igényű gyermekeket is, tekintettel az iskolaidő és a szünidő nemzeti szervezésére. Ez megvalósítható a házi feladat elkészítésének felügyelete formájában, különösen a hátrányos helyzetű vagy kiszolgáltatott helyzetben lévő gyermekek esetében.

A JOGOK ISMERETE

13. A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a szülők ismerjék a jogaikat, így adott esetben a koragyermekkori nevelési és gondozási helyre való jogosultságukat, figyelemmel arra, hogy az eltérő hagyomány vagy háttér befolyásolhatja a koragyermekkori nevelési és gondozási rendszer ismeretét, megítélését és a belé vetett bizalmat.
14. A tagállamokat arra ösztönözzük, hogy proaktív módon tájékoztassák a szülőket a koragyermekkori nevelés és gondozás igénybevételének lehetőségeiről, előnyeiről, költségeiről és – amennyiben rendelkezésre áll – pénzügyi támogatásáról. Az alábbiakat kell mérlegelni:
- a) a szülők koragyermekkori neveléssel és gondozással kapcsolatos tájékoztatás iránti igénye, figyelembe véve a készségeik, a képességeik és a társadalmi-gazdasági hátterük sokféleségét, valamint esetleges fogyatékossgukat;
 - b) az információk könnyen hozzáférhetővé tétele online és offline egyaránt, figyelembe véve a különböző nyelvi igényeket és a digitális eszközök rendelkezésre állását.
15. A tagállamoknak eredményes, pártatlan és hozzáférhető panasztételi eljárásokat kell biztosítaniuk a problémák vagy incidensek illetékes hatóságoknak való bejelentéséhez.

A MUNKAERŐ MUNKAFELTÉTELEI ÉS KÉSZSÉGEI

16. A tagállamoknak méltányos munkafeltételeket kell biztosítaniuk a koragyermekkori nevelésben és gondozásban dolgozók számára, különösen azért, hogy előmozdítsa a szociális párbeszédet és a kollektív tárgyalást, valamint támogatja a vonzó munkabérek megállapítását a szektorban, egyúttal tiszteletben tartva a szociális partnerek autonómiáját.
17. A tagállamoknak különösen az alábbi intézkedésekkel kell kezelniük a készségigényeket és a munkaerőhiányt a koragyermekkori nevelésben és gondozásban:
- a) az alap- és továbbképzés javítása a jelenleg és a jövőben a koragyermekkori nevelésben és gondozásban dolgozók szükséges készségekkel és kompetenciákkal való felvértezése érdekében;
 - b) szakmai pályafutás kialakítása a koragyermekkori nevelési és gondozási szektorban, többek között továbbképzés, átképzés, valamint tájékozási és pályaaorientációs szolgáltatások útján;
 - c) vonzó foglalkozási viszony és karrierlehetőségek kínálása a koragyermekkori nevelésben és gondozásban dolgozók számára;

- d) a nemi sztereotípiák és a nemi szegregáció leküzdésére, valamint a foglalkozás férfiak és nők számára egyaránt vonzóvá tételére irányuló végrehajtási intézkedések.

A NEMEK KÖZÖTT AZ ÁPOLÁS-GONDOZÁS TERÉN FENNÁLLÓ EGYENLŐTLENSÉG

18. A tagállamoknak az alábbi intézkedésekkel kell előmozdítaniuk a gyermekgondozás egyenlő megosztását:
- a) a nemi sztereotípiák leküzdése és mindkét szülő gondozási feladatokban egyenrangú félként, kiegyensúlyozott módon való szerepvállalásának ösztönzése, többek között kommunikációs kampányok útján;
 - b) a családbarát munkaidő-beosztás kialakításának és a családi szabadság mindkét szülő – különösen a férfiak – általi igénybevételének előmozdítása és támogatása az életük során.

IRÁNYÍTÁS ÉS ADATGYŰJTÉS

19. A tagállamoknak megbízható és eredményes szakpolitikai irányításról kell gondoskodnia a koragyermekkori nevelés és gondozás terén, különösen az alábbi intézkedésekkel:
- a) szoros együttműködés biztosítása a különböző szakpolitikai döntéshozó intézmények és a koragyermekkori nevelő és gondozó szolgálatok között, támogatva a koragyermekkori fejlesztésért és neveléséért felelős egyéb szakpolitikai döntéshozó intézményekkel és szolgálatokkal való együttműködés; valamint
 - b) a koragyermekkori nevelés és gondozás megfelelő és fenntartható finanszírozásának mozgósítása és költséghatékony igénybevétele, többek között uniós források és eszközök felhasználásával, valamint a gyermekgondozási szolgáltatások fenntartható finanszírozását elősegítő, az államháztartás általános fenntarthatóságával összhangban lévő szakpolitikák alkalmazásával.
20. A tagállamoknak ki kell alakítaniuk vagy fejleszteniük kell az adatgyűjtést az alábbi területeken:
- a) a gyermekek koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétele, éves alapon és megfelelő mintanagyságú felmérésekkel, tekintetbe véve a kiszolgáltatott helyzetben lévő vagy hátrányos helyzetű gyermekeket is;
 - b) a gondozási feladatokat ellátó nők és férfiak között a fizetett és nem fizetett munka időmérlegében mutatkozó különbségek, lehetőség szerint a harmonizált európai időmérleg-felvételek által meghatározott szabvány alapján végzett időmérleg-felvételek felhasználásával;
 - c) a családi szabadságok igénybevétele nemek szerinti bontásban, uniós szinten harmonizált közigazgatási adatok alapján, valamint a Foglalkoztatási Bizottság (EMCO) és a szociális védelemmel foglalkozó bizottság (SPC) alcsoportja által a munka és a magánélet közötti egyensúlyra vonatkozóan kidolgozott mutatórendszer alkalmazásával;
 - d) a koragyermekkori nevelésben és gondozásban dolgozók munkafeltételei, kiemelve a 16. és 17. ajánlásban megfogalmazott szempontokat;

- e) a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban tapasztalható munkaerőhiány, valamint a koragyermekkorai nevelés és gondozás hozzáférhetősége, megfizethetősége és színvonala, rendszeresen, legalább hatévente; valamint a koragyermekkorai nevelés és gondozás területi eloszlása, különösen a területi egyenlőtlenségek értékelése céljából, többek között a távoli és vidéki területeken.

21. A tagállamoknak fokozniuk kell erőfeszítéseiket annak biztosítása érdekében, hogy az adatok uniós szinten összehasonlíthatók és kellően részletesek legyenek.

VÉGREHAJTÁS, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

22. A tagállamoknak [az elfogadásától számított egy év]-ig tájékoztatniuk kell a Bizottságot az ezen ajánlás végrehajtása érdekében hozott intézkedésekről.

23. A tagállamoknak együtt kell működniük a Bizottsággal az alábbi törekvésekben:

- a) a rendszeres adatszolgáltatás javítása az alábbi adatoknak az Eurostat honlapján és a nemi esélyegyenlőségi stratégia nyomonkövetési portálján való közzétételével:
 - (1) a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett gyermekek részvételének időráfordítása és részvételi aránya a koragyermekkorai nevelésben és gondozásban részesülő gyermekek életkora szerinti további bontásban;
 - (2) az EU-SILC „Children in formal childcare or education” (Intézményes gyermekgondozásban vagy nevelésben részesülő gyermekek) fő mutatójának és a részvételi arányok melletti egyéb lényeges mutatóknak a konfidencia-intervallumai az évek és országok közötti összehasonlíthatóság érdekében;
 - (3) átfogóbb magyarázó információk a gyűjtött adatokról, különösen a mutatók meghatározása alá tartozó koragyermekkorai nevelési és gondozási programokat illetően;
- b) uniós finanszírozás mozgósítása a koragyermekkorai nevelést és gondozást érintő nemzeti reformok és beruházások támogatásához;
- c) ezen ajánlás végrehajtásának ellenőrzése a férfiak és nők közötti egyenlőség Európai Unión belüli alakulásáról szóló éves jelentésben és az európai szemeszter keretében, ideértve adott esetben a tagállamoknak szóló országspecifikus ajánlások megfogalmazását is, továbbá jelentés készítése a Tanácsnak az ezen ajánlás tekintetében elért haladásról öt éven belül;
- d) további mutatóknak a szociális védelemmel foglalkozó bizottságban és a Foglalkoztatási Bizottságban történő kidolgozásának, a bevált gyakorlatok tagállamok közötti cseréjének, az egymástól való tanulásnak és a technikai kapacitásépítési tevékenységeknek az előmozdítása, valamint a koragyermekkorai nevelés és gondozás területét érintő reformok kidolgozására és végrehajtására irányuló tagállami erőfeszítések további támogatása, különösen az európai oktatási térség stratégiai keretrendszere és a technikai támogatási eszköz révén;
- e) az uniós ügynökségek, például a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete és az Eurofound ösztönzése rendszeres adatgyűjtésre, mutatók kidolgozására és elemzések végzésére a nemek között az ápolás-gondozás terén fennálló

egyenlőtlenségről, a nemek közötti bérkülönbségről, a fizetett és nem fizetett munka időmérlegéről, a gondozási feladatokat ellátó nők és férfiak egyéni és társas tevékenységeiről, valamint a munkával töltött életszakaszuk során alkalmazott munkafeltételekről.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*